

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

NÁBOŽENSKÉ OBSAHY VE VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMECH
MATEŘSKÝCH ŠKOL

Vedoucí práce: Mgr. Anna Dudová

Autor práce: Kamila Kuldanová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 3.

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.“

V Českých Budějovicích, 29. 3. 2021

.....

Kamila Kuldanová

Poděkování

Ráda bych poděkovala magistře Anně Dudové za cenné rady a věcné připomínky, vstřícnost při konzultacích při psaní bakalářské práce.

Obsah bakalářské práce

Úvod	5
I. Teoretická část	7
1. Náboženské obsahy	7
1.1. Užší rozdělení náboženských hodnot	7
1.2. Širší rozdělení náboženských hodnot	8
2. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	11
2.1. Hlavní principy	11
2.2. Struktura rámcového předškolního vzdělávání	11
2.3. Cíle předškolního vzdělávání	12
2.4. Obecně vzdělávací cíle předškolního vzdělávání	12
2.5. Školní vzdělávací program předškolního vzdělávání	12
2.6. Třídní vzdělávací program předškolního vzdělávání	13
3. Vzdělávací oblasti.....	13
II. Praktická část	16
4.1. Církevní Mateřská škola Lipenská	17
4.2. Mateřská škola Kubatova	19
4.3. Mateřská škola Neplachova	23
4.4. Mateřská škola Nerudova	26
4.5. Mateřská škola Zeyerova	29
4.6. Mateřská škola Papírenská	32
4.7. Mateřská škola Štěcha	35
4.8. Mateřská škola T. G. Masaryka	38
4.9. Mateřská škola Zachariášova.....	40
4.10. Mateřská škola Jizerská	42
5. Závěr	46

Úvod

Ke zpracování bakalářské práce mě motivovala vlastní zkušenost, jelikož sama pracuji v mateřské škole. Chtěla jsem si tak udělat představu o tom, na jaké úrovni jsou jednotlivé školní vzdělávací programy vypracovány. Na základě studovaného oboru a zaměření fakulty jsem se rozhodla vyhledat náboženské obsahy ve vzdělávacích programech jednotlivých mateřských škol. Rozhodla jsem pro vyhledávání náboženských obsahů prostřednictvím křesťanství v latinské verzi. Jedná se o nejčastější formu náboženského vztahování se ke světu, společnosti, životnímu prostředí, a především o vztahy mezi lidmi navzájem.

Cílem práce je prozkoumat a zhodnotit roli a místo náboženských obsahů v jednotlivých školních vzdělávacích programech mateřských škol. Předpokladem této práce je, že všechny zkoumané mateřské školy budou mít náboženské přesahy především v období zima/jaro.

Nejprve jsem prostudovala vzdělávací oblasti v rámcovém vzdělávacím programu, abych si vyznačila, co jednotlivé oblasti obsahují. Vzdělávací oblasti jsem si zvolila, jelikož se mi s nimi lépe pracovalo. A zde jsem našla propojení i s náboženskými obsahy, kterými jsou např.: úcta k živému, přírodě i věcem, uvědomování si vlastní hodnoty, rozvíjení morálního a etického vnímání, budování prosociálního chování, osvojování si společenských pravidel, vytváření vlastních postojů, vyjádření vlastního názoru a respektování názoru druhých, seznamování se zvyky a tradicemi, umění přijímat své odlišnosti. Náboženským obsahům obecně může patřit vztah člověka k tomu, co ho přesahuje, ať už se jedná o Boha, bohy, Matku, Dobro, Přírodu apod., i vztah člověka ke světu např. životní prostředí, společnost, politika, hospodářství a v neposlední řadě také o vztahy mezi lidmi.

Praktická část se zabývá charakteristikou školy, součástí je filozofie mateřské školy, specifika či rozdílnosti, které je odlišovaly od ostatních. Poté následuje představení vzdělávacího programu a rozdělení na jednotlivé bloky. Každé téma má své představení, ale vyzdvihla jsem jen spojené náboženskými hodnotami. Součástí každého tematického bloku jsou vypsány náboženské přesahy. Na závěr jednotlivých mateřských škol jsem zhodnotila místo náboženských obsahů.

Teoretická část se zabývá vymezením pojmů „náboženské obsahy“, které jsem rozdělila na užší a širší pojetí. K širším náboženským obsahům patří i to, co není k náboženským obsahům přímo a výslovně přiřazované. Jedná se o lidskou důstojnost, úctu k lidem a k sobě samému a bezesporu přírodě. V užším obsahu se jedná přímo o dané náboženství, náboženskou výchovu. Pod touto definicí je jakýsi nadstandard oproti „běžnému obsahu“. Pro děti jsou tyto obsahy velmi důležité, jde o proces ucelení jednotlivých dětí v čestné, sebevědomé, spolehlivé a pokorné jedince. V kapitole rámcový vzdělávací program pro předškolní výchovu jde o seznámení s rámcovým vzdělávacím programem, školním vzdělávacím programem, třídním vzdělávacím programem. Obsahuje hlavní principy pro rámcové vzdělávání, cíle předškolního vzdělávání, jednotlivé oblasti a jejich charakteristiku. Charakteristika vzdělávacích oblastí je důležitá pro osvojení si základní poznatků a uvědomění si, jaké náležitosti má obsahovat vzdělávací program. V závěru jsem se pokusila zhodnotit výsledky své práce.

V praktické části jsem popisovala vzdělávací programy jednotlivých mateřských škol. Jako výzkumný vzorek jsem si stanovila v rámci Českých Budějovic deset mateřských škol. První kritérium bylo, aby ve vzorku byla i církevní mateřská škola.

Jako druhé jsem zvolila mateřské školy, o kterých jsem se chtěla dozvědět, jakým způsobem pracují a jak mají sestavený školní vzdělávací program.

Pro sběr informací jsem využívala internetové stránky jednotlivých škol, kde jsem nalézala školní vzdělávací program. Nejčastěji jsem využívala rámcový vzdělávací program, který jsem využila pro svou praktickou část. Z literatury jsem nejvíce čerpala z *Předškolní pedagogiky* od Evy Opravilové, *Já jsem Dobrý pastýř* od Barbara Surma, Krysztof Biel, z *Pedagogického slovníku* od Elišky Walterové, Jana Průchy a Jiřího Mareše a *Vývojová psychologie 2* - Langmajer Josef a Krejčířová Dana.

1. Náboženské obsahy

Náboženské obsahy jsou velmi propojené s náboženstvím, které zaujímá roli zprostředkovatele. Náboženské obsahy jsou v celém prostředí mateřské školy a nemusí se jednat přímo o církevní školu. Jsou součástí celku jako takového. Je přítomna v historii mateřské školy, v každodenních rituálech, v určitém postoji dětí či učitelů, slavení náboženských svátků.¹ Náboženství se nese duchem školy. *“Náboženství je přítomné tím, že v základu evropského vzdělávání jsou skryty již po staletí otázky po vlastní budoucnosti, po smyslu vzdělávání a smyslu života vůbec. Je přítomné tím, že školu tvoří lidé, kteří jsou konfrontováni s klíčovými událostmi života, jako je například narození, strach, nemoc, životní úspěch, utrpení nebo skutečnost smrti.”*²

Křesťanství vyzdvihuje hodnoty pravdy, humanity, rovnosti. Z těchto křesťanských pilířů vycházejí morální hodnoty a ty se odrážejí v mravních zásadách. Jednotlivé normy jsou důležité pro fungování jednotlivého člověka i celé společnosti. Každá kultura má své zvyklosti, vytváří si svůj morální rámec, tím se mohou lišit od našich daných hodnot, záleží na míře rozdílnosti.³

Základní hodnoty křesťanského života byly dětem po generace vštěpovány od prarodičů. První vzory v chování jsou pro děti rodiče a jejich nejbližší. Pro děti, které pocházejí z rodin, kde se základní, morální hodnoty neuplatňují, je důležité, aby získaly jistotu a důvěru v mateřských školách. Prosociální chování má na děti velký vliv, utváří jejich postoje a vztahy v třídách.⁴

1.1. Užší rozdělení náboženských hodnot

Užší náboženské hodnoty jsou výhradně spojovány s křesťanstvím. Křesťanská výchova příkládá velký důraz na duchovní stránku života, především na výchovu v rodině. Napomáhá dítěti k rozumnému náboženskému pojetí světa a rozvoji víry v Boha. *„Křesťanská výchova je úmyslné působení na dítě, aby harmonicky rozvinulo všechny své schopnosti tělesné, intelektové, citové, sociální i vlohy nadpřirozené a mohlo dosáhnout svého cíle pozemského i věčného“*⁵ Prostřednictvím náboženské výchovy se děti seznamují a rozvíjí lidské dovednosti, jež jsou základem víry, zejména jde o schopnost vděčnosti a důvěry. Křesťanství dává dětem pocit bezpečí a lásky a tím i dovršení potřeby seberealizace, osobního rozvoje.

Katecheze je určité uvedení do křesťanského života, křesťanského vyučování. Katecheze Dobrého pastýře je metodická příručka, která je vhodná pro předškolní

---

¹ *Cíle iniciativy: Iniciativa* [online]. © Iniciativa škola. člověk. hodnoty, 2010. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <http://skola.archa.info/clanky/iniciativa>

² *Cíle iniciativy: Iniciativa* [online]. © Iniciativa škola. člověk. hodnoty, 2010. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <http://skola.archa.info/clanky/iniciativa>

³ DREXLEROVÁ Alžběta, *Já a Ty*, 1. vydání. Praha: Společnost křesťanů a Židů, 2007. ISBN 978-80-254-0785-1

⁴ MAREŠ J., PRŮCHA J., WALTEROVÁ E., *Pedagogický slovník*, 7. vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9

⁵ JUNKOVÁ, J. *Křesťanská výchova dětí v předškolním věku*. Praha, 2009. 43. s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Katolická teologická fakulta. Katedra teologické etiky a spirituální teologie. Vedoucí práce PhDr. ThLic. Marek Matějka

vzdělávání. Katecheze Dobrého pastýře je založena na dvou pilířích – biblickém a liturgickém. Bible nás seznamuje se spásonosnými událostmi, jenž slaví v liturgii.⁶

„V liturgii se uskutečňuje jistá výměna darů. Člověk by, ale nemohl přinést dar (oběť), kdyby nejprve vše nedostal od Boha. Dar, který člověk přináší, je jeho osobní vklad do společenství Božího lidu, které nám představuje Ježíš a najdeme jej na stránkách evangelia.“⁷

Dospělý má za povinnost připravit takové podmínky, aby dítě dokázalo objevovat pravdu víry a navázat vztah s Bohem. Jedním ze základů náboženské výchovy je rozvoj dítěte, které se seznamuje s opravdovou láskou a tím je Bůh. *„Vzorem vyučování o Bohu v Katechezi Dobrého pastýře je Ježíš a Boží slovo obsažené v Bibli.“⁸* *„Prostřednictvím pochopení liturgického znamení je pro děti jednodušší vědomá účast na mši svaté, tím se upevňuje pocit sounáležitosti s ostatními věřícími.“⁹*

1.2. Širší rozdělení náboženských hodnot

Pro účely této práce jsou za náboženské obsahy v širším smyslu považovány základní hodnoty, na kterých je postavena naše společnost – být tolerantní, respektovat druhé, přijímat odlišnosti druhých, být vnímavý a laskavý, být nápomocný, umění odpouštět. Předávání kulturních tradic, vytváření vztahu k místu, kde žijeme a z kterého pocházíme. Utváření prosociálního postoje k druhým lidem, umění naslouchání a citlivosti.

Utváření a sdílení určitých hodnot je celoživotní proces, který začíná od předškolního věku. Proto je velmi důležité, aby v mateřské škole děti našly vzory v učitelce. Právě zde v mateřské škole se dětem výrazně formuje osobnost. Je potřebné, aby se děti seznámily s hodnotou skrz prožitek, usnadní to následné chápání hodnot. Osvojují si, co je dobré a co špatné. Díky tomu si děti vytvoří svůj vlastní hodnotový obraz.¹⁰ Na základě toho si děti všimají chování svých kamarádů, učitelů ve školce ale i také svých nejbližších rodinných příslušníků. Dokážou určit, jaké chování bylo nevhodné a naopak, od kterého by si měli vzít příklad. Důležité je, v jakém prostředí je dítě vychováno. Pokud se jedná o milující rodinu, která vede své dítě k lásce, samostatnosti a pokoře. Kde se nevyskytují denně hádky, je pravděpodobné, že se dítěti vštěpují základní morální hodnoty automaticky a pro dítě jsou jeho rodiče, tím nejlepším vzorem do života.

---

⁶ SURMA Barbara, BIEL Krzysztof, *Já jsem Dobrý pastýř*, 1. vydání. Praha: Triton, 2016. ISBN 978-80-7553-044-8

⁷ SURMA Barbara, BIEL Krzysztof, *Já jsem Dobrý pastýř*, s. 21., 1. vydání. Praha: Triton, 2016. ISBN 978-80-7553-044-8

⁸ SURMA, J. BIEL, Krzysztof, *Já jsem Dobrý pastýř*, s. 19., 1. vydání. Praha: Triton, 2016. ISBN 978-80-7553-044-8

⁹ *Dokument o směřování katecheze a náboženského vzdělávání v České republice* [online]. Praha. Česká biskupská konference, 2015, 35. s. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: https://cbk.blob.core.windows.net/cms/ContentItems/297_00297/38-dokument-20o-20smerovani-20katecheze.pdf

¹⁰ LANGMAJER, J. KREJČÍŘOVÁ, D., *Vývojová psychologie*, 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0

Kulturní tradice

„Tradice se obecně vnímá ve dvou rovinách: jako kulturní dědictví a jako nepřetržité přebírání hodnot z generace na generaci. Na jedné straně se tak označuje stav kultury, její část tvoří zděděné kulturní technologie a návyky, na druhé straně samotný proces, historický tok kultury, v němž se produktivní kulturní jevy neustále předávají, vyvíjejí a neproduktivní zanikají. Tradice tu působí spolu s inovací a oba tyto principy vyjadřují přirozeně společenské tendence jak ke stabilitě, tak ke kulturní změně.“¹¹

Pod pojmem tradice si každý představí jiný proces předání „rodinných hodnot“. Můžeme to pojmut jako rodinný dar, který se předává z generace na generaci anebo obecněji jako kulturní dědictví. Někdo se těší ze společných rodinných tradic, ze společného setkání a jiní je berou jako nucené zlo, které se musí vydržet kvůli rodinné tradici.¹² Pro každého mají tradice jiný význam, někdo je má spojené se svou rodinou a druhý by na ně chtěl raději zapomenut. Ať tak nebo tak, jsou velice důležité pro děti, při utváření osobnosti a jejich vlastní seberealizaci. *„Jde o to, že rituály pomáhají formovat rodinnou identitu v obdobích, kdy je potřeba její inovace. Rituály mohou přesahovat z minulosti skrze rodinnou tradici a být pozměňovány současnými potřebami rodiny. Zpřístupňují tak pocit kontinuity života na jedné straně a usnadňují akceptaci změn na straně druhé“¹³*

Nehmotné kulturní dědictví je definováno v Úmluvě o zachování nemateriálního kulturního dědictví. Organizace UNESCO se pokusila v roce 2001 o průzkum mezi státy a pokusily se sepsat definici nehmotného kulturního dědictví i obsah Úmluvy. Tato Úmluva byla přijata 17. října 2003 na Generální konferenci UNESCO na svém 32. zasedání konaném v Paříži. Úmluva vstoupila v platnost 20. dubna 2006.¹⁴ Cílem úmluvy je *„Zachování nemateriální kulturní dědictví, zajistit úctu k nemateriálnímu kulturnímu dědictví dotčených společenství, skupin a jednotlivců, zvýšit na místní, národní a mezinárodní úrovni vědomí důležitosti nemateriálního kulturního dědictví a důležitosti zajistit jeho vzájemné uznávání, pečovat o mezinárodní spolupráci a pomoc.“¹⁵*

Nehmotné kulturní dědictví se vyskytuje:

1. ústní tradice a vyjádření, včetně jazyka jakožto prostředek u nemateriálního kulturního dědictví
2. interpretační umění

---

¹¹ KUČEROVÁ, J. *Výchova k tradicím prostřednictvím folkloru na 1. stupni základní školy*, 7. s. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Pedagogická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce PhDr. Hana Filová, Ph.D.

¹² SOBOTKOVÁ Irena-*Psychologie rodiny*, 2. vydání. Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8

¹³ SOBOTKOVÁ Irena-*Psychologie rodiny*, 2. vydání, Portál, 2007. 51. s. ISBN 978-80-7367-250-8

¹⁴ *Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví*, [online] Paříž. Generální ředitel UNESCO, 3. 11. 2003. [cit. 2021-03-01] Dostupné z <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/06/umluva-o-zachovani-nematerialniho-kulturniho-dedictvi.pdf>

¹⁵ *Nehmotné kulturní dědictví*, [online] Paříž. Generální ředitel UNESCO, 4. s., 3. 11. 2003. [cit. 2021-03-07] Dostupné z <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/06/umluva-o-zachovani-nematerialniho-kulturniho-dedictvi.pdf>

3. společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události
4. vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru
5. dovednosti spojené s tradičními řemesly¹⁶

Morální hodnoty

„Soubor hodnot, norem a vzorů chování pretendujících na regulaci vztahů mezi jednotlivci, mezi jednotlivcem a spol. skupinou i mezi spol. skupinami navzájem, které apelují na člověka jakožto člověka, nebo jej tak hodnotí, a jejichž respektování je vynucováno sankcemi, podléhá neformální sociální kontrole, i když závažná část morálního kodexu se transformuje v řadě kultur zároveň v právní kodex. Morálka bývá také charakterizována jako schopnost rozlišovat dobro a zlo“¹⁷

Morální hodnoty jsou rozděleny do dvou skupin. První skupina zahrnuje pravidla chování ve společnosti a v náboženství se může jednat o desatero přikázání. Ač se postupem času formy proměňují, stěžejním zůstává určitá etická směrnice vzájemné lásky, citlivosti a starosti jeden o druhého.

Jedná se tedy především k vedení úctě ke všemu stvořenému. Rozvíjení úcty a respektu k odlišnosti druhého člověka.

Desatero:

1. „Nebudeš mít jiného Boha mimo mne“
2. „Nezobrazíš si Boha zpodobením ničeho“
3. „Nezneužiješ jména Hospodina“
4. „Pamatuj na den odpočinku“
5. „Cti svého otce i matku“
6. „Nezabiješ“
7. „Nesesmilníš“
8. „Nepokradeš“
9. „Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví“
10. „Nebudeš dychtit po domě svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního.“¹⁸

V předškolním vzdělávání můžeme empatii u dětí podporovat pomocí dětského přátelství, navazování nových vztahů. Lásku k sobě samému a k ostatním je vhodné představovat již od úplného narození, empatie je nedílnou součástí pro správný vývoj lásky k druhým. Také je důležité, aby si jednotlivé hodnoty uměly představit. Pomocí přírody a zvířat můžeme dětem představit, co je to láska, starost o druhé. Zároveň je ale důležité, aby pedagogové správně vyhodnotili vývojová specifika dětí a uměli srozumitelně dané hodnoty dětem předat.

¹⁶ *Nehmotné kulturní dědictví*, [online] Paříž. Generální ředitel UNESCO, 3. 11. 2003. [cit. 2021-03-07]. Dostupné z <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/06/umluva-o-zachovani-nematerialniho-kulturniho-dedictvi.pdf>

¹⁷ *Morálka*, [online] Sociologický ústav AV ČR, 21. 9. 2020 upravováno. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Mor%C3%A1lka>

¹⁸ *Desatero-bozich-prikazani*, [online]. Pastorage [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.pastorage.cz/tematicke-texty/desatero-bozich-prikazani>

2. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

RVP PV je ukotveno v „zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školském zákoně), ve znění pozdějších předpisů, se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání dětí, žáků a studentů zpravidla od 2do 19 let.“¹⁹

RVP PV určuje edukační základ, jenž pokračuje v základním vzdělávání a jako takové představuje zásadní východisko pro tvorbu školních vzdělávacích programů a následné naplňování. Jedná se o dokument, který je dostupný, jak pro pedagogické pracovníky, tak i pro veřejnost. Program se v průběhu času mění podle potřeb společnosti a zkušeností pedagogů. Dokument je zásadní pro vytváření jednotlivých školních vzdělávacích programů.

2.1. Hlavní principy

Především se jedná o děti s vrozenými vývojovými specifiky, pro které důležité uzpůsobení metod a forem vzdělání, které pro ně budou komfortní. Poskytování individuálního rozvoje a vzdělání v rozměru jeho vlastních potřeb a možností. Věnování prostoru pro vytvoření hlavních klíčových kompetencí, které jsou dosažitelné skrze předškolní vzdělávání. Umět přizpůsobit vzdělávání lokálním podmínkám a potřebám. Umožnění prostoru pro zdokonalování různých programů a koncepcí pro individuální vývoj jednotlivé mateřské školy.²⁰

2.2. Struktura rámcového předškolního vzdělávání

Rámcový vzdělávací program je rozdělen do 12 kapitol a na jednotlivé podkapitoly. První kapitola popisuje systém a určuje platnost kurikulárních dokumentů předškolního vzdělávání. Ve druhé kapitole se vymezuje předškolní vzdělávání pomocí zákona, konceptů. Ve třetí kapitole se vyjasňují cíle, kompetence předškolního vzdělávání i specifika předškolního vzdělávání. Ve čtvrté kapitole se definuje pojem obsah rámcového vzdělávacího programu. V páté kapitole je rozčleněn obsah předškolního vzdělávání do pěti oblastí (Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět). Šestá kapitola vysvětluje vzdělávací obsah ve školním vzdělávacím programu. Sedmá kapitola vysvětluje podmínky, které jsou potřebné k dosažení předškolního vzdělávání. Osmá kapitola vymezuje možnosti vzdělávání se speciálními potřebami. Devátá a desátá kapitola informuje o vzdělávání dětí nadaných a dětí od dvou do tří let. V jedenácté kapitole se pojednává o autoevaluaci mateřské školy a hodnocení jednotlivých výsledků vzdělávání. Dvanáctá kapitola definuje zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu. Třináctá kapitola obsahuje kritéria souladu rámcového a školního vzdělávacího programu. Ve čtrnácté kapitole jsou definovány

---

¹⁹ Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění platném k 10. 11. 2004

²⁰ Rámcový vzdělávací program předškolní vzdělávání, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, aktualizováno v lednu 2018. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

požadavky na učitele mateřské školy. Rámcový vzdělávací program obsahuje seznam používaných výrazů.²¹

2.3. Cíle předškolního vzdělávání

Na základě RVP PV má pedagog zejména věnovat pozornost třem rámcovým cílům. Jedná se o rozvoj a vzdělávání dětí, ale také utváření individuálních postojů a hodnotových orientací. „*Je to tedy cesta směřující k vytváření kompetencí*“²²

1. Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání.
2. Osvojení základních hodnot, na nichž je založena naše společnost.
3. Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí.

2.4. Obecně vzdělávací cíle předškolního vzdělávání

Dbát důraz na osvojení základních hodnot, na kterých je založena naše společnost, svoboda a rovnost všech lidí, solidarita se slabými a ohroženými, hodnoty spojené se zdravím, životem, se životním prostředím, kulturní dědictví, tradicemi.²³

2.5. Školní vzdělávací program předškolního vzdělávání

Jedná se o otevřený pedagogický dokument, který je součástí kurikulárních dokumentů. Vzdělávací dokument si každé školské zařízení zpracovává samo na základě rámcového vzdělávacího programu a své specifikace. Podle něj se uskutečňuje vzdělávání dětí na určité mateřské škole. Přesně definuje, jak bude školní program vypracován, jak bude vypadat třídní vzdělávací program a vymezení obsahu. Nejde jen o formy a metody, ale také o evaluace a podmínkách školy. Zvýšená pozornost jednotlivým potřebám žáků, podmínkám školy, představám rozvoje vzdělávání na dané škole. Na tvorbě by se měla podílet většina pedagogických pracovníků a koordinátor by měl práci vést. Koordinátor bývá ve většině případů ředitel školy. Veřejnost by měla mít možnost nahlédnout do školního vzdělávacího programu bez udání důvodů. Proto musí být ŠVP zveřejněn na přístupném místě. Jedná se o jakýsi plán, podle kterého se pedagogové v mateřských školách budou řídit ve vzdělávacím procesu. Jde zde i o vzájemnou symbiózu mezi

---

²¹ *Struktura rámcového předškolního vzdělávání*, [online] 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

²² *Cíle předškolního vzdělávání*, [online] 3. vydání, 9. s. Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

²³ *Obecně vzdělávací cíle předškolního vzdělávání*, [online]. Praha. Mateřská škola Nad Štolou, [cit. 2021-03-17]. Dostupné z <http://www.msnadstolou.cz/nad-stolou/kurikulum>

pedagogy, rodiči a dětmi a zvolení správné metody a formy výuky, které bude děti bavit a rozvíjet.²⁴

2. 6. Třídní vzdělávací program předškolního vzdělávání

Jedná se o otevřený program, který je postupně dopracováván na základě potřeb dětí. Třídní programy zajišťuje pedagog na základě charakteristiky třídy a podle toho volí metody výuky. Je to plán, který napomáhá učitelům během vzdělávání zajistit, aby edukační obsah odpovídal svým zaměřením i úrovni náročnosti potřebám, možnostem a zkušenostem dětí ve třídě.

Není povinností připravovat třídní vzdělávací program na celý rok dopředu. Je možné ho postupně doplňovat, učitelka se nemusí držet přímo připraveného programu. Je velmi důležité, aby byla učitelka vnímavá a dokázala na základě aktivity dětí využít správnou metodu práce. Děti bude o to více práce bavit a bude pro ně zajímavá. Učitelka by si měla zhodnotit svou zvolenou práci, motivaci, metody postupu vzhledem k možnostem dětí a vyhodnotit, co se vydařilo a co naopak změnit.²⁵

3. Vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblasti jsou vypravovány přehledně a srozumitelně, aby s nimi dokázali pedagogové dále pracovat. Obsah je rozvržen jako vnitřně propojený celek, který svým integrovaným a činnostním zaměřením odpovídá specifické předškolnímu vzdělávání. Každá oblast obsahuje tři propojené kategorie. Zejména jde o dílčí cíle, kde je potřeba vědět, co u dítěte rozvíjet a na co by se měl pedagog soustředit. Jsou zde také pojmenovaná určitá rizika, upozorňuje pedagoga, na co by si měl dát pozor. Vzdělávací nabídka představuje intelektuální činnosti i praktické činnosti. Jde o to, aby pedagog přicházel se zajímavými a atraktivními nabídkami činností pro děti, jež budou odpovídat úrovni možností daných dětmi. Očekávané výstupy představují předpoklad toho, co dítě na konci školního roku dokáže. Nelze říct, že se jedná pouze o výčet poznatků, kognitivních dovedností, schopností, ale že se jedná zejména o jejich vzájemné propojení. Pedagog se snaží pozorovat osvojování těchto způsobilostí, jak v rámci třídy, tak individuálně u každého dítěte a usiluje o to, aby si děti ze školky odnášely co nejvíce.²⁶

---

²⁴ Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

²⁵ OPRAVILOVÁ Eva, *Předškolní pedagogika*, 1. vydání. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5107-8

²⁶ *Vzdělávací oblasti*, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Struktura vzdělávacího obsahu se dělí:

1. Biologickou – Dítě a jeho tělo
2. Psychologickou – Dítě a jeho psychika
3. Interpersonální – Dítě a ten druhý
4. Sociálně-kulturní – Dítě a společnost
5. Environmentální – Dítě a svět

K rozvíjení dětí v těchto oblastech se využívají denní pohybové hry, cvičení, kreslení, vyrábění z různých materiálů, modelování, vyprávění – komunikační kruh. Základní činností dětí ve školce zůstává hra, která je provází celý den, prolíná se všemi činnostmi a je jí věnována mimořádná pozornost. Naplnění cílů a očekávaných výstupů by mělo při výstupu z MŠ rozvinout všechny klíčové kompetence.²⁷

3.1. Dítě a jeho tělo

„Biologická oblast zahrnuje stimulaci a podporu růstu a neurosvalového vývoje, péči o fyzickou pohodu, zlepšování pohybové a svalové kultury, podporu pohybových a manipulačních dovedností, samostatnost při obsluze, zdravé životní návyky a postoje.“²⁸

V této oblasti se zejména dbá na poznávání vlastního těla, na rozvíjení psychické i fyzické zdatnosti, základní návyky pro hygienu, stolování a komunikaci. Podporování zdravého životního stylu. Dbá se i na rozvíjení jemné i hrubé motoriky, motorika sama o sobě je stavební kámen pro další činnosti a dovednosti.²⁹

3.2. Dítě a jeho psychika

„Psychologická oblast představuje podporu duševní pohody, zdatnosti a odolnosti, rozvoj řeči, jazyka, poznávacích procesů a funkcí, citů, vůle, utváření zdravého pojetí a nahlížení na sebe, intelektuální stimulaci a přirozený rozvoj poznání a učení“³⁰

Tato oblast se zabývá především rozvojem řečové schopnosti a jazykových dovedností. Nalézání vlastní identity, uvědomování si vlastního sebevědomí. Zvládnutí ovládat vlastní vůli.³¹

---

²⁷ *Struktura vzdělávacího obsahu*, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

²⁸ OPRAVILOVÁ Eva, *Předškolní pedagogika*, 1. vydání. Praha: Grada, 2016. 72. s. ISBN 978-80-247-5107-8

²⁹ *Dítě a jeho tělo*, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

³⁰ OPRAVILOVÁ Eva - *Předškolní pedagogika*, 1. vydání, Grada 2016, 72. s. ISBN 978-80-247-5107-8

³¹ *Dítě a jeho psychika*, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

3.3. Dítě a ten druhý

„Interpersonální oblast znamená podporu v utváření vztahů dítěte k jiným dětem a dospělým, posilování, kultivaci a obohacování vzájemné komunikaci a citlivou péčí o pohodu v těchto vztazích.“³²

V této oblasti se jedná zejména o upevňování prosociálních postojů jako rozvoj tolerance, respektu, přizpůsobivosti ve školce a jiném prostředí. Zdokonalování se v komunikaci s vrstevníky, verbálně i neverbálně. Seznamování se s pravidly chování ve vztahu k druhým.³³

3.4. Dítě a společnost

„Sociálně kulturní oblast se zaměřuje na uvedení do společnosti a do pravidel soužití s ostatními lidmi, uvedení do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění. Má pomoci získat potřebné dovednosti, zvyky a postoje a zajistit aktivní podíl na utváření společenské pohody v svém prostředí.“³⁴

Tato oblast je zaměřena na osvojování si jednotlivých pravidel ve společnosti, umění spolupracovat a spolupodílet se. Seznamování se s jednotlivými sociálními hodnotami, kulturou i uměním. Přijímání pravidel společnosti a porozumění jejich významu.³⁵

3.5. Dítě a svět

„Environmentální oblast má vzbudit základní povědomí o dění v okolním světě, o vlivu člověka na životní prostředí a vytvořit předpoklady pro budoucí otevřený a odpovědný postoj k životnímu prostředí.“³⁶

V této oblasti jde o seznamování s prostředím, kulturou a místem ve kterém žijeme, posilování pozitivního vztahu k němu. Přijímání faktu, že změny nemusí mít následky jen pozitivní, ale i negativní a naučit se je přijmout.³⁷

---

³² OPRAVILOVÁ Eva, *Předškolní pedagogika*, 1. vydání. Praha: Grada, 2016. 73. s. ISBN 978-80-247-5107-8

³³ *Dítě a ten druhý*, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

³⁴ OPRAVILOVÁ Eva, *Předškolní pedagogika*, 1. vydání. Praha: Grada, 2016. 73. s. ISBN 978-80-247-5107-8

³⁵ *Dítě a společnost*, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

³⁶ OPRAVILOVÁ Eva, *Předškolní pedagogika*, 1. vydání. Praha: Grada, 2016. 73. s. ISBN 978-80-247-5107-8

³⁷ *Dítě a svět*, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

4. Praktická část

Cílem práce je prozkoumat a zhodnotit roli a místo náboženských obsahů v jednotlivých školních vzdělávacích programech mateřských škol. Předpokladem této práce je, že všechny zkoumané mateřské školy budou mít náboženské přesahy především v období zima/jaro. Zde se vyskytují nejznámější křesťanské svátky. Učitelky tak mají mnoho témat ke zpracování – malování vajíčků, vyprávění o lidových zvycích, vyrábění tradičních symbolů Velikonoc. V zimním období se s dětmi nejčastěji soustředí na příchod svatého Mikuláše, seznamování s vánočními lidovými zvyky, vyrábění adventního kalendáře, ale především jde o období příprav, těšení se a seznamování se s příběhem o Ježíškovi.

Pro výzkumný vzorek jsem zvolila deset mateřských škol v Českých Budějovicích. MŠ – církevní Lipenská, Kubatova, Neplachova, Nerudova, Zeyerova, Papírenská, Štěcha, T.G. Masaryka, Zachariášová, Jizerská.

První kritérium bylo, aby součástí vzorku byla i církevní mateřská škola. Dále jsem zkoumala mateřské školy, o kterých jsem se chtěla dozvědět, jakým způsobem pracují a jak mají sestavený školní vzdělávací program. Pro výzkum jsem oslovila církevní školku Lipenská a církevní mateřskou školu „U sv. Josefa“. Komunikace s církevní mateřskou školou „U sv. Josefa“ z jejich strany neproběhla. Žádná odpověď na korespondenci prostřednictvím e-mailu a telefonní číslo, které uvádí na svých stránkách je nefunkční. Školní vzdělávací program mají na svých stránkách pouze jako ukázkou jednoho tématu, další jsou pouze názvy témat. Církevní mateřská škola Lipenská mě přijala, ale poskytla mi pouze ukázky témat, nechťeli zveřejňovat celý školní program. Proto jsem zvolila jako náhradní vzdělávací program- církevní MŠ Ovečka v Olomouci, která uplatňuje ve vzdělání prvky programu Katecheze Dobrého pastýře jako MŠ Lipenská v Českých Budějovicích.

Nejprve jsem představila mateřskou školu, součástí charakteristiky je filozofie školy, ale také specifika či rozdílnosti, které je odlišovaly od ostatních. Poté jsem popsala školní vzdělávací program a následně rozdělila na jednotlivé bloky. Každé téma má svou charakteristiku, ale vybrala jsem jen spojené náboženskými hodnotami, pod tuto charakteristiku jsou v bodech vypsány náboženské přesahy. Po charakteristice školy, následuje popis, v jakém tématu se náboženské přesahy nejvíce vyskytují. V teoretické části jsem vysvětlila, jaké náboženské obsahy patří do užšího a širšího rozdělení a podle toho jsem hodnotila jednotlivé vzdělávací programy.

Mateřská škola Kubatova mi poskytla jejich třídní vzdělávací program, a tak jsem měla možnost s ním pracovat. U této mateřské školy jsem hledala náboženské obsahy ve vzdělávacích oblastech.

4.1. Církevní mateřská škola Lipenská

Filozofie mateřské školy je „*Měj slunce v srdci, tam je stejně důležité jako na obloze.*“ Škola je rozdělena do čtyř smíšených tříd. Kapacitu školy jsem na stránkách nenalezla. Ve třídách jsou jak děti s tělesnými a zdravotními problémy tak i děti se speciálními potřebami. Křesťanské prvky se prolínají ve výchovné činnosti, výchovné činnosti, jako je láska k bližnímu, tolerance, odpuštění, vzájemné usmíření apod. Jeden z cílů je děti všestranně připravit nejen do školy, ale především do života. Vychovat z dětí osobnosti, které si umí poradit. „*Snaží se vytvořit dítěti takové podmínky, v nichž by mohlo naslouchat Božímu poselství, rozjímat o Božím slově, žít jím ve svém vlastním rytmu, který je jiný než rytmus dospělého člověka.*“³⁸ Náboženská výchova je součástí celého programu. Využívají prvky Montessori pedagogiky, environmentální výchovy, ale především se řídí programem Katecheze dobrého pastýře.

Prostřednictvím environmentální výchovy se děti učí brát ohled na přírodu kolem sebe a učí se žít v symbióze s přírodou, respektovat ji. Osvojují si pravidla chování v přírodě.

Montessoriovská koncepce je založená na přirozeném vývoji dětí ve smíšených třídách. Pro tento koncept jsou důležité i speciální hračky, které jsou vhodné pro rozvoj řeči, rozvoj smyslů a mnohé dalšího. Během hry, kdy vyučující ustupuje a pozoruje děti, je důležitá vnitřní tvořivost dítěte. Dítě se při činnosti intenzivně soustředí na danou činnost a tím se proměňuje, vyvíjí se. Známý požadavek od dítěte k vychovateli vše vysvětluje: „*Pomoz mi, abych to mohl udělat sám.*“³⁹

Hlavním úkolem katecheze dobrého pastýře je poznání Ježíšovy osoby. Náboženská výchova napomáhá se stát celistvým člověkem. Dítěti umožňuje setkat se s Bohem a vést s ním dialog a odpovídat vírou. „*Náboženská výchova má za úkol nalézat a rozvíjet víru, zejména jde o to, aby se stala základním kamenem jeho života a činnosti. Jde o to, aby se před dítětem odhalila Boží tajemství a ono, aby bylo disponováno k navázání osobní vztahu s Bohem.*“⁴⁰

Školní vzdělávací program se nazývá „*Kráčíme za Sluncem po Zemi lásky s Matýskem a Bětuškou.*“ Pět vzdělávacích oblastí: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět mají rozpracovaný přímo v třídním vzdělávacím programu.

1. „Bůh dává všemu život“
2. „Buďte k sobě navzájem laskaví“
3. „Děkuji Pánu Bohu za všechno, co dostávám“
4. „Rosteš v poznání Pana Ježíše“
5. „Bětuško a Matýsku, vytrvejte až do“

Tematický blok: „Bůh dává všemu život“ (Září-Říjen)

³⁸ *Vzdělání*, [online]. České Budějovice. Církevní mateřská škola Lipenská, 2020. [cit. 2021-03-14].

Dostupné z: <https://www.cms-lipenska.cz/vzdelavani.html>

³⁹ PRŮCHA Jan, *Alternativní školy a inovace ve vzdělání*, 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2012. 50 s. ISBN 978-80-7178-999-4

⁴⁰ SURMA Barbara, BIEL Krzysztof, *Já jsem Dobrý pastýř*, 1. vydání. Praha: Triton, 2016. 15. s. ISBN 978-80-7553-044-8

Děti se seznamují s Bohem, že je dobrý otec všech tvorů. Zjišťují, že Bůh je věčný, že je na nebi, na Zemi, že je všude. Uvědomování proč tu jsem, jakým mám úkol na Zemi. Bůh zná každého svým jménem. Prostřednictvím liturgického kalendáře se budou děti zamýšlet nad životem svatých, jejichž oslavy připadnou na toto období, konkrétně si je představí s obrázky, Biblí nebo maketami.

- získávání zdravých životních návyků
- rozvíjení poznávání všemi smysly
- rozvíjení estetického cítění
- osvojování si společenských pravidel

Tematický blok: „Bud'te k sobě navzájem laskaví“ (Listopad-Prosinec)

Zaměření na prosociální vnímání, rozvoj povědomí o důležitých lidských hodnotách: úctu ke druhým, obdarování, sounáležitost s rodinou a kamarády. Vysvětlování téma ztráty na příběhu o smrti starého stromu se zemí setkáváme jako s prostorem, kde život začíná, končí a kde se proměňuje v něco nového. Na obraze země mohou děti tyto procesy vzniku, zrání, pomíjivosti a zániky, ale také proměny a vzkříšení lépe uchopit. Seznamování s vánočními příběhy, tradicemi, zvyky Vánoc. Seznamování s dobrotivostí sv. Martina a laskavostí sv. Mikuláše. Vytváření adventní cesty-plnění dobrých skutků.

- uvědomování si vlastní samostatnosti, odpovědnost za své činy
- osvojování společenských návyků
- bránění se projevům násilí, dokázat říct, „mně se to nelíbí“
- vyjádření smysluplného vlastního názorů

Tematický blok: „Děkuji Pánu Bohu za všechno, co dostávám“ (Leden-Únor)

Umění poděkování, ocenění nového dárku. S obdarováním je spojen i příchod mudrců od východu – Tři králů, jako světla naší víry. Seznamování s tradicemi a zvyky spojené s koncem zimy a masopustem. Prožívání krásy zimního období, pozorování zimní přírody. Rozvíjení estetických a hudebních schopností.

- rozvíjení prosociálního chování
- seznamování se s novými zvyky a tradicemi
- rozlišování co je dobré a co špatné chování ve společnosti
- vyjádření vlastního názoru

Tematický blok: „Rosteš v poznání Pana Ježíše“ (Březen-Duben)

Seznamování s křesťanskými, velikonočními svátky, tradicemi. Zvěst o zmrtvýchvstání a seznamování s celým příběhem. Představování své rodiny a povídání si o ní, upevňování citů. Pozorování živé i neživé přírody, její proměny, „*květinka rozkvetete, dobře je na světě*“. Učení se, jak se správně starat o rostliny kolem sebe.

- vnímání a rozlišování pomocí všech smyslů

- umění vyjádřit své pocity
- pochopení, že svět má svůj řád
- respektování potřeb druhých, umět jim pomoci
- rozlišení správně a špatného chování

Tematický blok: „Bětuško a Matýsku, vytrvejte až do“ (Květen-Červen)

Slavení Matky Boží Panny Marie, loučení s dětmi, které odchází do základní školy. Slavení svátku Den matek, povídání o tom, proč slavíme svátek a jak si ho maminky zaslouží. Vytváření úcty k Panně Marii, Matce Boží. Pozorování přírody a vnímání ji všemi smysly. Seznamování s vlastním tělem, povídání o svém těle.

- rozvíjení pozitivního vztahu k rodině a k sobě samému
- vnímání a vyslyšení potřeb druhých
- nalézání vztahu ke všemu, co Bůh stvořil
- umění si říct o pomoc

Tematický blok: „Bůh nám dává překrásný svět“ (Červenec-Srpen)

V tomto bloku se jedná o seznámení s jinými zeměmi, kulturami. Jde o poznání jejich žití, porovnávání jednotlivých kultur.

- rozlišování chování, které může ublížit
- uvědomování si různosti kultur a jejich práva
- vyjádření vlastních emocí
- uvědomování, že každý člověk má stejnou hodnotu

V tomto programu je vidět, že užší náboženské obsahy se prolínají všemi tematickými bloky. „Buďte k sobě navzájem laskaví“ je zajímavě vysvětleno téma ztráty. Na příběhu o smrti starého stromu se zemí setkáváme jako s prostorem, kde život začíná, končí a kde se proměňuje v něco nového.

4.2. Mateřská škola Kubatova

Mateřská škola je rozdělena do 6 tříd, škola má kapacitu 181 dětí. Podporuje rodinnou výchovu a nabízí poradenství v oblasti výchovy a předškolního vzdělávání. Mateřská škola má i logopedickou třídu se svým logopedem. Filozofii školy jsem ve vzdělávacím programu nenalezla.

Logopedická třída je vhodná pro děti s poruchami komunikačních schopností. Třída pracuje podle vlastního logopedického školního vzdělávacího programu, koresponduje a je nedílnou součástí školního vzdělávacího programu. Logopedická třída se soustřeďuje na logopedické terapie – metody stimulující nerozvinuté a opožděné řečové funkce, metody korigující narušené řečové funkce, reedukující metody. Základní podmínkou vzdělávání v této třídě je logopedická péče, která se prolíná všemi činnostmi a individuální speciálně pedagogický přístup.

Školní vzdělávací program se nazývá: „Pospěšte, dětičky, do naší školičky.“ Názvy jednotlivých podtémat jsou rozděleny podle ročních období. Jednotlivá podtémata jsou rozpracována v jednotlivých třídách v třídním vzdělávacím programu. Učitelky rozpracovávají jednotlivá podtémata individuálně podle potřeby dětí.

1. Podzim s větrem ševelí
2. Zima tichounce šepotá
3. Rozezpívané jaro
4. Ubreptané léto

Tematický blok: „Podzim s větrem ševelí“

V tomto bloku se jedná zejména o socializaci dětí v novém kolektivu, zvykání na nový prostor. Vytváření společných pravidel pro soužití ve třídě, stolování, hygienu. Seznámení a povídání o svátku Všech svatých a o legendě svatého Martina.

Dítě a jeho tělo

- rozvíjení psychické i fyzické zdatnosti
- uvědomování si vlastní identity, vlastní hodnoty
- rozvíjení všech smyslů
- osvojování pravidel společenského chování
- rozvíjení prosociálního chování

Dítě a jeho psychika

- poznávání sebe sama, rozvíjení sociální citlivosti, tolerance, respektu
- rozvíjení schopnosti ovládnání se
- přijímání vlastních postojů a umění jej vyjádřit

Dítě a ten druhý

- vytváření prosociálních postojů, rozvíjení sociální citlivosti, tolerance, respektu a přizpůsobivost
- osvojování pravidel k druhým
- vnímání, co si druhý přeje – chovat se citlivě a ohleduplně, umět brát ohled na druhé a dokázat mu pomoci

Dítě a společnost

- seznamování s pravidly společenského soužití a spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí,
- objeování svět lidí, nové kultury a umění
- adaptování se v novém okruhu lidí, přizpůsobování se, spolupodílení se, přijímání základních hodnot v této společnosti

- uvědomění, že každý člověk má svou roli, podle které se chová, respektování rozdílností a dovedností

Dítě a svět

- vytváření pozitivního vztahu k místu, kde žijí
- mít představu o to, že vše kolem nás se nějakým způsobem vyvíjí, mění

Tematický blok: „Zima tichounce šepotá“

V tomto bloku se děti dovídají, o tom, že všichni jsou součástí všeho, každý má svobodu v činnosti, ale také se nese určitá zodpovědnost za dané rozhodnutí. Seznamují se s vánočními tradicemi a zvyky na přelomu roku.

Dítě a jeho tělo

- nenalezla jsem zde žádný náboženský přesah

Dítě a ten druhý

- prohlubování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem

Dítě a společnost

- rozvíjení základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevit se autenticky, chovat se autonomně
- seznamování s mezilidskými hodnotami
- vytváření představy o různých kulturách a národnostech, jenž žijí kolem nás

Dítě a svět

- seznamování s jinými kulturami
- seznamování se s faktem, že všechny změny, které jsou způsobené lidskou činností, nemusí dopadnout, tak jak jsme si mysleli a přáli. Naučení se přijmout i fakt nezdaru

Tematický blok: „Rozezpívané Jaro“

Děti se seznamují se svátky jara, vysvětlují si jednotlivé symboly Velikonoc. Pozorují přírodu a rodící se nové životy. Děti se učí komunikovat s kamarády a umožňovat prostor pro názor i ostatním nejen sobě. Také se snaží posuzovat důsledky svého jednání a s ohledem na ně plánovat svoji činnost.

Dítě a jeho tělo

- zde jsem nenalezla náboženské obsahy

Dítě a jeho psychika

- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci
- umět přijímat pozitivní ocenění, tak i přijmout neúspěch
- uvědomování si svých slabých a silných stránek
- uvědomování si a popisování příjemného a nepříjemného citového prožitku, jako je například: láska, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání

Dítě a ten druhý

- rozvíjení dovednosti být nápomocný druhému, spolupracování

Dítě a společnost

- rozvíjení společenského i estetického vkusu

Dítě a svět

- rozvíjení úcty k životu ve všech jeho rovinách
- rozvíjení schopností podřizování se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- seznámení o vlastní sounáležitosti se světem, společností, planetou Zemí, se živou a neživou přírodou

Tematický blok: „Ubreptané léto“

V tomto bloku se děti učí, že chybami se člověk učí a taková chyba nás může posunout dál. Chybování je lidské. Naučení se z neúspěchu nehroutit, stále existuje šance na zlepšení. Zvládnutí vlastních emocí, dokázat se ovládat.

Dítě a jeho tělo

- zde jsem nenalezla náboženské přesahy

Dítě a jeho psychika

- rozvíjení schopností citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvíjení a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

Dítě a ten druhý

- seznámení s možnostmi ochrany osobního soukromí s druhými lidmi i ve společnosti
- umění ubránit sebe i ostatní při projevech násilí či posměchu

Dítě a společnost

- vytváření základních aktivních postojů ke světu, k životu
- budování pozitivních vztahů k umění a kultuře
- rozvíjení vyjadřování vlastních postojů a projevování se

Dítě a svět

- osvojování si poznatků a dovedností potřebným k péči o druhé

Užší náboženské obsahy nenacházím v žádném tematickém bloku. Nalézám pouze širší náboženské obsahy, a to ve všech tematických celcích. V „Zima tichounce šepotá“ a „Rozezpívané jaro“ nacházím prostřednictvím vyprávění biblického příběhu o Ježíšovi. Tyto témata jsou spojená s vánočními a velikonočními křesťanskými svátky. V ostatních podtématech se vyskytují např.: uvědomění, že každý člověk má svou roli, podle které se chová, respektování rozdílností, osvojování společenských pravidel. V oblasti Dítě a jeho tělo nenalézám žádné náboženské obsahy.

4.3. Mateřská škola Neplachova

Mateřská škola je rozdělena do pěti tříd a celkově má škola kapacitu 130 dětí. K mateřské škole patří rozlehlá zahrada, kde mají děti při dobrém počasí pestré vyžití. Ve vzdělávání preferují rozvoj skrze smyslové vnímání, které je podstatou veškerého přirozeného poznávání. Filozofie školky je „*Šťastné a spokojené dítě, které se těší do mateřské školy, je nám odměnou za naši výchovně vzdělávací práci.*“⁴¹

Školní vzdělávací program se jmenuje „*Jaro, léto, podzim, zima – v Neplachovce je nám prima*“. Vzdělávací činnosti jsou rozděleny do čtyř integrovaných bloků, jsou nazvané podle ročních období. Pedagogové tak podle nich rozpracovávají třídní vzdělávací program, který připravují s ohledem na děti, aby byly schopné nenásilnou a zábavnou formou přijímat nové informace. Vzdělávací oblasti dítě a jeho tělo, dítě a ten druhý atd., zde v ŠVP nemají rozpracované.

1. Podzim plný kamarádů
2. Kouzelná zima
3. Jarní radosti
4. Letní sluníčko zahřeje i srdíčko

---

⁴¹ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Neplachova, 2016. 3. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z <http://www.msneplachova.cz/wp-content/uploads/2017/01/%C5%A0VP-M%C5%A0-Neplachova-2016.pdf>

Tematický blok: „Podzim plný kamarádů“

„Našly jsme si kamarády, s kterými jsme tady rády. Společně si užijem, je nám hezky každý den...“⁴²

V tomto bloku probíhá převážně primární socializace nových dětí. Začleňování do kolektivu, seznamování a osvojování pravidel ve třídě, ale i při stravování a hygieně. Děti si seznamují s novými postoji a hodnotami. Oslava a význam Halloweenu, jako svátku Všech svatých.

- uvědomování a přijímání vlastního těla
- utváření životních návyků a postojů
- osvojení představy, co je důležité a co méně
- poznávání sebe sama, získávání sebevědomí a sebedůvěry
- seznamování se s pravidly chování k druhým, pokora a úcta k druhým
- respektování práv ve vztahu k druhému, každý má stejný práva
- osvojení základních hodnot ve společnosti
- rozvíjení schopností potřebné pro žití ve společnosti-spolupracování, spolupodílení

Tematický blok: „Kouzelná zima“

A když přijde velká zima, v Neplachovce je nám prima. Postavíme sněhuláky, velké bílé pajduláky...“⁴³

Přípravování na nejkrásnější svátky v roce, čekání na setkání se sv. Mikulášem a jeho pomocníky, seznámení s vánočními tradicemi a zvyky. Tři Králové a seznámení o jejich příběhu. Rozvoj estetického vnímání, posilování citových vztahu se svými nejbližšími.

- rozvíjení psychické a fyzické zdatnosti
- osvojování schopností pro vyjadřování svých pocitů
- dokázat se orientovat ve společnosti, najít si vlastní místo ve skupině
- umění vyřešit konflikt a přijímat kompromisy
- rozvíjení základních kulturních a sociálních postojů
- prosociální chování, přizpůsobování se společenskému prostředí
- přijímání změn a pochopení, že jsou přirozené

---

⁴² Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Neplachova, 2016. 17. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <http://www.msneplachova.cz/wp-content/uploads/2017/01/%C5%A0VP-M%C5%A0-Neplachova-2016.pdf>

⁴³ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Neplachova, 2016. 21. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <http://www.msneplachova.cz/wp-content/uploads/2017/01/%C5%A0VP-M%C5%A0-Neplachova-2016.pdf>

Tematický blok: „Jarní radosti“

„Hezky kolem všechno kvete, větší krásu nenajdete. Zpívají si ptáčekové, ale i my ve škole.“⁴⁴

Oslava svátku jara a hlavně Velikonoc. Získání povědomí o zvycích, symbolech jara. Vytvoření a ozdobení májky na zahradě mateřské školy a „pálení čarodějnic“. Seznámení a posuzování dobra a zla prostřednictvím pohádek. Probouzení přírody a pracování na zahradě.

- rozvíjení a prožívání vlastních citů
- umět prosadit svůj názor, postoj v dané situaci
- zvládnout přijmout neúspěch nebo ocenění, umět se ohodnotit
- pochopení, že každý ve společnosti má svou roli
- osvojení základní normy chování ve společnosti
- respektování a pokora k druhému, přijetí jiného názoru
- objevování mezilidských morálních hodnot
- rozvíjení úcty k životu ve všech formách

Tematický blok: „Letní sluníčko, zahřeje i srdíčko“

„Hádej, hádej, copak je to, hřeje to a směje se to? To je naše sluníčko, zahřeje nám srdíčko.“⁴⁵

Tento blok se zaměřuje na posilování kamarádských vztahů a na citové vztahy. Zdokonalování projevu při vyjadřování svých pocitů a zážitků. Pochopení, že někteří lidé mohou mít jiný názor a naučení se schopnosti tolerance. Příprava na zahradní slavnost, při které proběhne loučení s předškoláky a proběhne i vítání prázdnin.

- rozvoj psychické a fyzické zdatnosti
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem
- respektování potřeb jiných
- seznamování s jinými kulturami a jejich hodnotami
- starání se o okolní životní prostředí

Užší náboženské obsahy ve vzdělávacím programu nenacházím. Širší náboženské obsahy jsem našla ve všech tematických blocích např. rozvíjení sociálních postojů, rozvíjení úcty k druhému a přírodě, seznamování se s jinými kulturami. Nejvíce v tématu „Kouzelná zima“ prostřednictvím vyprávění biblického příběhu o narození Ježíše a seznamování s příběhem o třech mudrcích. V „Jarní radosti“ prostřednictvím seznamování s jarními zvyky a velikonočními tradicemi.

---

⁴⁴ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Neplachova, 2016. 25. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <http://www.msneplachova.cz/wp-content/uploads/2017/01/%C5%A0VP-M%C5%A0-Neplachova-2016.pdf>

⁴⁵ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Neplachova, 2016. 29. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <http://www.msneplachova.cz/wp-content/uploads/2017/01/%C5%A0VP-M%C5%A0-Neplachova-2016.pdf>

4.4. Mateřská škola Nerudova

Mateřská škola je rozdělena do sedmi tříd a kapacita školy je 171 dětí. Filozofie školy nese název „školka plná pohody“. Při vzdělávání se inspirují prvky z waldorfské pedagogiky, pro kterou je potřeba připraveného prostředí, jde o poskytnutí co nejpřesnější smyslového vjemu. Tyto vjemy jsou podpořeny hračkami a předměty vyrobené přírodních materiálů, které představují původní představu a přináší informace o světě kolem nás. Tyto přírodní materiály nebo přímo určitá přírodnina jako je dřevo, kámen či písek v sobě obsahují stále životní sílu a tím oslovují děti. Pedagogika klade důraz na fantazii, představivost jednotlivého dítěte a na princip rytmu a řádu, který dětem přináší základní orientaci v prožívání času a je důležitý pro pocit bezpečí a jisty.

V období předškolního věku dítě podle R. Steinerja absorbuje vše, co jej obklopuje, proto klademe a organický původ předmětů, zejména v dnešní době plné nejrůznějších náhražek všeho druhu. S dětmi tvoříme roční koutky. Velmi důležitým fenoménem je princip rytmu a řádu, který malému dítěti umožňuje základní orientaci v prožívání času a je pro dítě základním zdrojem bezpečí a jistoty.⁴⁶

Klade se důraz na osvojování zvyků, na vytváření rituálů a slavení narozenin, svátků a některých výročí, tím se připomínají, že svět má svůj řád a řídí se pravidly - „svět je dobrý“. Zde se eliminují prvky soutěživosti, a naopak se opírají při hodnocení jen o „silné“ stránky dítěte. Více se oceňuje snaha a postup než výsledný produkt. Sebedůvěra dětí je postavená na prosociálních činnostech, kde společně děti spolu spolupracují. Škola pořádá mnoho akcí a slavností, kde jsou vítáni i rodiče a tím vzniká přirozené utužování vztahů. Pedagog je v roli průvodce dětí na jejich cestě za poznáním, jeho úkolem je zejména probouzení zájem a chuť dívat se kolem sebe, připravuje dětem prostředí a příležitosti, jak přemýšlet a porozumět všemu kolem sebe.⁴⁷

Podle školního vzdělávacího programu, který se nazývá „Školka plná pohody, školka plná zábavy“ vytvářejí učitelky TVP, který je „šitý dětem na míru“. Integrované bloky jsou rozdělené na:

1. „Malíř podzim“
2. „Kouzelná zima“
3. „Jak se rodí jaro“
4. „Čarovné léto“

Tematický blok: „Malíř podzim“ - období dozrávání

Tento blok se soustřeďuje na rozvoj komunikace se spolužáky a vzájemného respektu mezi spolužáky i pedagogy. Seznamování a osvojování s lidovými zvyklostmi, oslavy. Přijímání odpovědnosti za své chování a jednání. Upevňování hygienických návyků. Seznamování s Michaelskou oslavou, která má dětem přinést poznání, že samotná odvaha nás přivede k poznání. *Boj s drakem je vlastně boj se všemi překážkami, které v životě potkáme, hledání odvahy postavit se všem nepřijemným strachům. Mít sílu a odvalu pro pomoc sobě i druhým, nikdy však pro to, abychom ji*

⁴⁶ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Nerudova, 2019. 26. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z <http://www.msnerudova.cz/wp-content/uploads/skolni-vzdelavaci-program-k-1.9.2019.pdf>

⁴⁷ OPRAVILOVA Eva, *Předškolní pedagogika*, 1. vydání. Praha: Grada 2016, 43. s. ISBN 978-80-247-5107-8

*obrátili proti druhým a zneužili tak svých schopností.*⁴⁸ Pro děti je důležité, aby si uvědomily, že archanděl Michael dává pozor nad každým jednotlivcem a je odhodlán pomoci všem bez výjimek a umožní tak posílit vědomí, že nikdo není sám. Michaelské svátky jsou svátkem světla a jsou spjaté se svobodou v rozhodování se a vůlí člověk. Toto poznání by dětem mělo přinést odhodlání k chvályhodným činům. Seznámení s legendou o svatém Martinovi. Je spojen s lidským gestem-bratrským soucitem a rozdělením se s trpícím. Toto téma je vhodné pro vštěpování hodnot věcí i lidské práce.

- Uvědomování, že i činy nesou své důsledky
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- prosazení ve skupině, dokázat se podřídit většině
- respektování druhých, každý jednotlivec má svou hodnotu,
- vnímání a uvědomování odlišností a přijetí jich
- spolupodílení se na činnosti
- chování na základě vlastního svědomí, přitom brát ohled na druhé
- chování se v úctě k druhým
- přijímání a respektování dospělé autority
- obhajování vlastních postojů či názorů
- přijetí, že každý má danou roli ve společnosti
- ohleduplné chování k druhému
- dokázat vyjádřit cítění – radost, soucítění
- přijímání pozitivního ocenění či neúspěch, umění si s ním vyrovnat
- spolupracování s ostatními
- respektování pravidel ve třídě, her
- osvojování základních pravidel ve společnosti
- rozlišování vhodné a nevhodné chování, rozpoznání dobra a zla
- uvědomování příjemných a nepříjemných prožitku
- přijímání a respektování rozdílností mezi spolužáky

Tematický blok: Kouzelná zima – období světel

Seznámení dětí s legendou o svatém Mikulášovi, o jeho dobrotě a nezištné lásce. Těšení se na čerta, který symbolizuje zlé skutky, anděl obhajuje děti dobrými skutky, Mikuláš je symbolem dobroty, jistoty a spravedlnosti. Čas adventu je znamením pro příchod přicházejícího. Jedná se o čas tmy a světla. Adventní spirála je nádherným obrazem vlastní cesty do nitra. Hluboko ve svém nitru nalezneme velké světlo, a odtud můžeme toto světlo vynést napovrch – prosvětlovat sami sebe i celou Zemi. To jsou dary, které může o Vánocích nalézt, každý z nás. Cestou po hvězdičkách s Marií a Josefem se pomalu přibližujeme do Betléma. Vyprávění příběhu o „přicházení“ Ježíše, o hvězdě a mudrcích, koruny. „*Nová hvězda zvěstovala příchod Spasitele a přivedla mudrce za*

---

⁴⁸ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Nerudova, 2019. 29. - 30. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z <http://www.msnerudova.cz/wp-content/uploads/skolni-vzdelavaci-program-k-1.9.2019.pdf>

dítkem Božím, za králem. Vánoce nejsou jen historií – makrokosmická událost, jak ji známe z Bible, je též obrazem mikrokosmické události, která se může reálně uskutečnit v naší duši. I v nás se může zrodit něco nového.“⁴⁹ Děti jsou seznamovány se všemi kompetencemi, které jsou shrnuty v Desateru.

- Pochopení, že každý jedinec vypadá jinak, jinak se chová, umí něco jiného
- Umění rozhodovat sám za sebe, vyjádření svého postoje
- Ovládání dodržování pravidel hry, pravidla třídy
- Osvojení základní pravidel ve společnosti a ve škole
- Uvědomování vlastních práv a přijímání, že každý má stejný práva
- Chování se citlivě vůči kamarádům, pochopení, co si přeje druhý
- Ohleduplný k slabšímu či mladšímu

Tematický blok: „Jak se rodí jaro“

Připravování na konec zimy a odnášení Moreny k řece. Tento čas se dotýká především přírodních jevů a změn v přírodě. První jarní den je důvod k velké oslavě – Vrcholem jara jsou Velikonoce – připravování vajíček a jiných ozdob pro zkrášlení školy i domova, učení se koledovat, vnímat tradice. Velikonoční svátky v lidových zvycích symbolizují smrt a zmrtvýchvstání Krista. Snaží se posilovat vědomí sounáležitost se světem a živou přírodou. *„Zimu vystřídala velikonoční červená a zelená a nyní se přidávají valéry modré oblohy, růžové kvítky jabloní a broskvoní a zlatožluté sluneční paprsky. Na pozadí této barevné palety sledujeme řád přírody a její rytmus, který provází lidstvo od nepaměti. Vnímání všemi smysly je živá voda pro lidské tělo i duši.*“⁵⁰ Cyklus růstu a zrání rostliny je i odrazem vývoje člověka. Nejprve člověk přijímá, nasává, vzdělává se. V tomto období se hledá nejvhodnější způsob, jak vyjádřit své city k mamince. Naučíme se básničky, písničky a vyrobíme s dětmi dárek pro maminky. Cit k nejbližšímu člověku se dá vyjádřit různými způsoby, jak je komu příjemnější a přirozenější. Emoční projevy jsou podstatnou součástí každé osobnosti člověka. Učí se chápat, že vše má svůj řád a vývoj.

- Porozumění, že vše kolem nás se mění a změny umět přijímat
- Umění vyjádřit vlastní emoce
- Ohleduplný jak ke svým kamarádům, tak i přírodě
- Vyjadřování vlastního názoru, postoj
- Přijmutí, že každý má svůj názor, umění respektovat jej
- Uvědomění, že všichni lidé mají stejnou hodnotu a práva
- Ovládání svých afektivních emocí – vztek,
- Respektování pravidel ve společnosti
- Uplatňování vlastních potřeb s ohledem na druhé

---

⁴⁹ *Školní vzdělávací program*, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Nerudova, 2019. 54. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z <http://www.msnerudova.cz/wp-content/uploads/skolni-vzdelavaci-program-k-1.9.2019.pdf>

⁵⁰ *Školní vzdělávací program*, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Nerudova, 2019. 77. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z <http://www.msnerudova.cz/wp-content/uploads/skolni-vzdelavaci-program-k-1.9.2019.pdf>

Tematický blok: „Čarovné léto“ - období slunce

Vysvětlení, co znamená Mezinárodní den dětí, rozličnost lidských ras a národů. Připomínání si, jak je svět uspořádaný, jak je mnohočetný a veliký. Uvědomování si, v čem se lidé odlišují a co mají všichni společného. Učit děti, aby si vážily nejen samy sebe, ale i druhých, kteří nemusí být stejní jako oni. Každý má své místo na tomto světě. Součástí je i loučení se s kamarády, kteří odcházejí do školy. Děti si uvědomují pocit rozloučení a podstatu lidských vztahů: setkávání se a rozloučení.

- Popisování osobních pocitů a nálad
- Vyjádření vlastního názoru, utváření hodnot
- Dodržování pravidel
- Respektování druhých
- Braní ohled na slabší a mladší
- Rozvíjení úcty a soucitu k druhým

Širší náboženské obsahy nalézám ve všech tematických blocích. Jedná se o zajímavé rituály a zvyky, které souvisí s daným obdobím. Součástí tematického bloku „Malíř podzim“ je Michaelská oslava, která má dětem ukázat, že samotná odvaha je přivede k poznání. V tematickém bloku „Kouzelná zima“ jde zejména o vysvětlování biblických příběhů spojené s „příchodem „Ježíše. Zajímavým prvkem je i adventní spirála, která je nádherným obrazem vlastní cesty do nitra. Užší náboženské obsahy se zde nevyskytují.

4.5. Mateřská škola Zeyerova

Mateřská škola má šest tříd, maximální počet dětí je 168. Ke škole patří rozlehlá zahrada. Filozofie školy se nachází v předávání národní hrdost k zemi, ze které pochází, národní identitu a vlastenectví, vztah k místu, kde žiji. Snaží se vštěpovat dětem hodnoty, vést lásce k přírodě.

Škola se snaží rozvíjet a upevňovat v dětech národní hrdost k zemi, ze které pochází, národní identitu a vlastenectví, vztah k městu, ve kterém žijí. Vést děti k lásce k přírodě, k životu a jeho hodnotám. Vychází se z našeho kulturního a historického dědictví, tradic, zvyků, pohádek a pověstí.

Školní vzdělávací program nese název „Od historie po současnost“. Součástí školního vzdělávacího programu je seznamování a osvojení vlasteneckého cítění u dětí, seznamování s tradicemi, připomenutí opomíjených zvyků. Hlavní myšlenka vzdělávacího programu je rozvíjení jednotlivce s ohledem na jeho individuální potřeby s ohledem na jeho věk. Vše je rozděleno do časových období, ke kterým se vážou svátky, zvyky či tradice daného období. Vzdělávací obsah je složen s šesti integrovaných bloků, které jsou pro všechny třídy stejné. Podtémata integrovaných bloků si určuje každá třída sama ve třídních vzdělávacích programech.

1. „Do školičky běžím sám“
2. „Posvícení bude, sláva“
3. „Zimní pohádka“
4. „Tělo své se učím znát“
5. „Vajíčko se kutálí“
6. „Putování baví mě“

Tematický blok: „Do školičky běžím sám“

V tomto bloku se jedná zejména o období adaptace v novém prostředí a sekundární socializaci. Seznamování se s novými spolužáky, přijímání autorit a nových pravidel.

- Osvojování společenských návyků, pravidel v sociokulturním prostředí
- Přijmutí společenských hodnot
- Porozumění, že změny jsou přirozené a samozřejmé

Tematický blok: „Posvícení bude, sláva“

V tomto celku jde zejména o seznámení tradic, charakteristickými rysy podzimu, vnímání přírody a její měnění se. Pranostiky o přírodě, o lidech a jejich činnostech. Dožínky – slavnosti sklizně obilí. Charakteristika prací na poli a louce. (dožínkový věnec, slavnosti, dramatizace, lidové tance a zpěvy, historie a současnost těchto tradic Len, brambory, řepa a konopí – tradice pečení brambor. Svatý Václav, legenda o Blaníku. Dušičky – vzpomínka, schopnost vyjádřit pocity různými formami projevu.

- Rozvíjení a osvojení všech smyslů
- Být citlivý k druhé osobě, osvojení empatického chování
- Dodržování pravidel ve vztahu k druhým
- Uvědomování si svých důsledků za jednání
- Seznamování se s kulturním povědomím

Tematický blok: „Zimní pohádka“

Jedná se období příprav na největší svátky v roce – Vánoce a zvyky s nimi spojené. Prostřednictvím lidových koled se děti seznamují nejen s biblickým příběhem, ale i směřují k vánočnímu vystoupení a předvánočních setkání s rodiči. Svatý Martin – charakteristika zimního období. Advent – symbolika adventního věnce, plnohodnotné a smysluplné prožití celého adventu. Svatý Mikuláš – historie tradice, kontrast dobra a zla, uvědomění si chování., Tři králové – dřívější putování (poutní cesta), odlišnost různých etnických skupin. Masopust – veselí, výroba masek, karnevalový rej.

- Respektování pravidel společnosti, ve třídě
- Rozvíjení kulturního i mravního jednání
- Vytváření prosociálního rozvoje, zejména tolerance a přizpůsobivosti
- Seznámení se a osvojení mezilidských hodnot ve společnosti
- Přijmutí povědomí o přírodě, o vlasti, o světě

Tematický blok: „Tělo své se učím znát“

V tomto bloku se děti seznamují s vlastním tělem, ovládnutí emocí. Blíží se i doba tak významná pro budoucí školáky a tou je zápis do základní školy. Předškoláky čeká zápis, a proto se u nich buduje povědomí o důležitosti dalšího vzdělávání člověka. Hromnice – otevírají období roku, které vrcholí veselým masopustem. Symbolika světla v podobě svíce, „žít nejen se svíčkami v rukou, ale také se světlem v srdci“ Svatý Valentýn – legenda Pranostiky vztahující se ke svatému Řehořovi.

- Rozvíjení všech smyslů
- Vyjadřování svých prožitků, emocí
- Uvědomování se práva k druhému a respektování jej
- Vytváření zdravých životních návyků a postojů

Tematický blok: „Vajíčko se kutálí“

Ústředním tématem je probouzející se příroda, Velikonoce a zvyky a tradice spojené s těmito jarními svátky. Vynášení Morény, čištění studánek, charakteristika jarního období, zaměření na čistotu prostředí, vodních zdrojů, povědomí o ekologii. Vítání Velikonoc, seznamování s legendou o Ježíšovi. Povídání o velikonočních zvycích, tradicích. Při slavení svátku Den matek si děti upevňují citové vazby k rodině.

- Vytváření zdravých životních návyků a postojů
- Respektování potřeb druhých
- Umění spolupracovat s druhými
- Přístupování k druhým s pokorou, úctou, láskou a respektem
- Dodržování a respektování pravidel her
- Rozvíjení úcty ke všemu živému i neživému

Tematický blok: „Putování mě baví“

V tomto tématu jde zejména o pozorování a starání se o přírodu kolem nás. Čištění studánek je provázáno mnoha lidovými pranostikami. Toto období je spojené i svátkem dětí – Den dětí – děti si užijí spoustu legrace a prohlubují tak kamarádské vztahy. Třídní oslavy konce školního roku – rozloučení s předškoláky.

- Posilování prosociálního chování ve vztahu k druhým lidem – v MŠ, v rodině,
- Chování a byt ohleduplný k mladšímu a slabšímu
- Poznávání jiných kultur

Užší náboženské obsahy se nejvíce vyskytují v „Zimní pohádka“ – legenda o svatém Martinovi, biblický příběh o Ježíšovi a příběh o Třech králich. Širší náboženské obsahy se vyskytují ve všech tématech, jako je: slavení svátku Den matek, který pomáhá při utužování rodinných vztahů. Učení se nových vánočních tradic. V komunikačním kruhu si předávají své rodinné vánoční zvyklosti. Podporují fantazii pomocí vánočního symbolu a vymýšlení příběhu, proč se právě tyto předměty staly vánočními symboly.

4.6. Mateřská škola Papírenská

Mateřská škola je rozdělena do sedmi tříd a kapacita dětí je až 168. Škola je zaměřená na podporu zdravého životního stylu a na podporu pohybové činnosti. Soustředují se na rozvíjení komunikace a spolupráce mezi dětmi, nalézání jednotlivých zájmu a nadání u dětí. Podporuje, aby si děti dokázaly nalézt své charakterové vlastnosti a utvářely celoživotní návyky. Pedagogové podporují individuální přístup, pracují často v menších skupinách. Součástí denní náplně jsou logopedické chvíle, které podporují správnou výslovnost, učí se nová slova, rozlišují začáteční a koncové hlásky ve slovech. Základem školní filozofie je respektování individualitu každého dítěte, každé dítě má být své, jiné, být osobností a dojít na úroveň pro jeho individuální rozvoj. Respektování jeho vývojového tempa, umožnit dětem podmínky pro vzdělání a osobnostní rozvoj všem dětem. Vzdělávání je propojeno s českými národními tradicemi a vsazeno do evropských kulturních hodnot. Prání školy je z dětí vychovat sebevědomého Evropana a hrdého Čecha.

Školní vzdělávací program se nazývá „*Ved' mě dál, cesto má*“. Vzdělávací obsah je zpracován do sedmi integrovaných bloků, které jsou rámcové, nastiňují cíle a záměry, stručnou charakteristiku vzdělávací nabídky. V TVP rozpracovávají učitelky jednotlivé integrované bloky, které jsou i podrobněji rozpracované. Rozdělení integrovaných bloků:

1. Já a moji kamarádi
2. Barevný podzim
3. Vánoční čas
4. Máme rádi zimu
5. Já a moje tělo
6. Jaro ťuká na vrata
7. Máme rádi dobrodružství

Tematický blok: „Já a moji kamarádi“

V tomto bloku se jedná o nové seznamování a poznávání se, adaptace na nové prostředí. Také se soustředí na učení vyjadřování se svých pocitů a respektování jej. Utváření společných pravidel ve třídě, při stolování, hygieně, komunikaci.

- Seznamování se s vlastní rolí ve společnosti, každý má roli
- Utváření a dodržování daných pravidel
- Socializování ve skupině mezi dětmi
- Přijímání jiných názorů a respektování jej
- Umění prosadit svůj názor
- Respektování autority v podobě učitelky

Tematický blok: „Barevný podzim“

V tomto bloku jde zejména o seznamování s přírodou, pozorování jednotlivých změn.

- Uvědomování, že příroda kolem nás se mění
- Respektování potřeb druhých
- Umět vyjádřit své emoce
- Uvědomování své hodnoty a respektování druhých

Tematický blok: „Vánoční čas“

V tomto bloku se snaží o citové působení na děti, posilování vztahu k rodině, podporování pozitivních vztahu mezi lidmi. Slavení a seznamování se svátkem sv. Martina. Čekání na svatého Mikuláše a povídání o jeho příběhu. Seznamování s vánočními svátky, s lidovými zvyky a tradicemi. O vánočním čase se snažíme vzpomínat na své blízké a povídat si o svých zážitcích. Pozorování změn v přírodě. Vyprávění o třech mudrcích.

- Uvědomování si citových vztahu se svými blízkými
- Respektování názorů druhých
- Osvojování a dodržování pravidel
- Ohleduplný k slabším a mladším
- Umění vyjádření vlastních citů
- Seznamování s vánočními tradicemi a zvyky

Tematický blok: „Máme rádi zimu“

Objevování zimní přírody, seznamování se s různými skupenství vody. Osvojování správného chování v přírodě. Podporování soudržnosti a schopnosti být nápomocný svým kamarádům.

- Dodržování pravidel ve třídě i na procházce venku
- Osvojení společenských pravidel ve společnosti
- Uvědomování si, že každý má stejnou hodnotu
- Respektování jednotlivých odlišností, každý člověk je osobnost
- Vyjádření vlastních názorů, postojů

Tematický plán: „Já a moje tělo“

V tomto bloku se seznamují a vytvářejí zdravé životní návyky, jde jak o správnou výživu, tak pravidelný pohyb na čerstvém vzduchu. Seznamování a upozorňování dětí na špatné návyky, jako je kouření, alkohol.

Některé situace inspirují k tomu, abychom se zamýšleli nad ochranou svého zdraví. Vysvětlit dětem, jak důležitá je správná výživa, pohyb na čerstvém vzduchu, co je to pitný režim, jak si vytvořit zdravé životní návyky. Přijatelnou formou děti upozorníme

na škodlivost kouření, alkoholu, chceme je naučit s možnými následky. Naučit děti předejít takové závislosti.

- Osvojení správných životních návyků
- Umění vyjádřit svůj souhlas či nesouhlas
- Přijmutí své osobnosti jako takové
- Uvědomování si kladných a záporných vlastností

Tematický plán: „Jaro ťuká na vrata“

V tomto bloku jde zejména o slavení jara, probouzení přírody. Seznamování s velikonočními zvyky a tradicemi. Slavení svátku maminek, povídání o svých blízkých a jejich.

- Rozvíjet spolupráci ve skupině dětí
- Vnímání, co si druhý přeje, vycházení mu vstříc
- Dodržování pravidel
- Vyjadřování vlastních názorových postojů
- Respektování autority
- Umění vyjádřit vlastní city

Tematický plán: „Máme rádi dobrodružství“

Objevování a seznamování s místem svého bydliště. Seznamování se s jinými kulturami a povídání si o nich. Pozorování měnicí se přírody.

- mít povědomí o jiných kulturách
- umění žít v sociální roli
- respektování druhých
- rozhodnout se podle svého názoru
- ohleduplný vůči druhým

Širší náboženské hodnoty spatřuji ve všech tématech pomocí vytváření zdravých životních návyků, uvědomování si živé přírody kolem sebe a osvojování si správného chování v ní. Utváření pravidel ve třídě i společnosti, uvědomování si své identity. V tematickém bloku „Vánoční čas“ se dozvídáme o legendě svatého Martina, o příběhu svatého Mikuláše a biblickým příběh o Ježíšovi. Užší náboženské hodnoty nenacházím v žádném tematickém bloku.

4.7. Mateřská škola Karla Štěcha

Škola disponuje 12 třídami o kapacitě 314 dětí. Děti jsou rozděleny do tříd podle věku. Filozofie školy je: „*Za sto let nebude záležet na tom, jaké jsem měl bankovní konto, v jakém jsem žil domě, nebo jaké jsem řídil auto. Pokud však jsem byl důležitý pro život nějakého dítěte, může to změnit celý svět.*“⁵¹ Předškolním dětem nabízejí třídu se zaměřením na výtvarné činnosti, třídu se zaměřením na hudebně dramatické činnosti, třídu se zaměřením na seznamování s anglickým jazykem. Některé třídy mohou být i smíšené. Třídy jsou naplňovány do počtu 28 dětí. Výchovné působení je zaměřené na uspokojování potřeb a zájmu jednotlivce s přihlédnutím na jeho věk a jednotlivé odlišnosti. Velký důraz dbají na vytvoření prostředí, který je o důvěře, úctě, sympatii a spolupráci mezi všemi v mateřské škole. Ke škole náleží i velká zahrada, která nabízí velké možnosti s dostatečným vybavením zahradního náradí. Škola se snaží vytvořit dětem prostor pro nalezení svého místa mezi dětmi, aby dokázaly prosazovat své zájmy, ale přitom braly ohled na druhé. Velký důraz se klade na učení kamarádství a přátelství.

Školní vzdělávací program je rozpracován do 9 integrovaných bloků. V třídním vzdělávacím programu jsou jednotlivé bloky rozpracovány a vypracovávají konkrétnější cíle, výstupy a vzdělávací nabídku.

1. „Kdo jsem já, a kdo jsi ty“
2. „Papírových draku my se nebojíme“
3. „Kdepak bydlí kapr a kde jelen“
4. „Adventní čas“
5. „Navařila bába spoustu bíle kaše“
6. „Strašidla, vodníci a bubáci“
7. „Probudí se malý brouček na stráni“
8. „Nesu, nesu náruč kvítí“
9. „Je nám dobře na světě“

Tematický blok: „Kdo jsem já, a kdo jsi ty“

V tomto bloku se jedná o seznamování v novém prostředí a socializace mezi svými vrstevníky. Podporování duševní pohody, odolnosti dítěte a psychické zdatnosti. Osvojení si základních životních návyků a postojů k podpoře zdraví. Zejména se bude téma soustředit na ochranu před sociálně patologickými jevy a před projevy nepřátelství, násilí nebo diskriminace.

- Seznámení s pravidly chování ve třídě a společnosti
- Uvědomování si svého těla
- Rozvíjení pozitivních citů k sobě samému, rozvoj sebedůvěry a sebehodnocení
- Rozvíjení schopností spolupráce a spolupodílení se
- Osvojování si nové role ve třídě

---

⁵¹ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola K. Štěcha, 2018. 1. s.

[cit. 2021-03-14]. Dostupné z

https://www.mskstecha.cz/images/sampled/data/dokumenty/skolni_vzdelavaci_program_2018_2023.pdf

Tematický blok: „Papírových draku my se nebojíme“

Tato část se zaměřuje na zapojování smyslů, především se jedná o poznávání přírody, seznamování se zdravým životním stylem. Osvojování si souvislosti mezi člověkem a přírodou. Projevování úcty k přírodě prostřednictvím správného chování.

- Přijímání odpovědnosti za své chování
- Ohleduplný k ostatním, respektování druhých názorů
- Uvědomování si svých práv a přiznávání stejných práv druhým
- Umění vyjádřit svůj postoj
- Ovládání vlastních pocitů, sebekontrola

Tematický blok: „Kdepak bydlí kapr a kde jelen“

V této části si děti uvědomují význam přírody pro život lidí a všech živých bytostí. Zaměření na poznávání zvířecí říše, seznamování se s jejich životy. Snáze to pochopí, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit, ale i poškozovat a ničit, rozvoj úcty k přírodě a životu.

- Rozvíjení a kultivace estetického a mravního vnímání
- Seznamování se společenskými pravidly
- Rozvíjení úcty k životu ve všech formách
- Osvojování pravidel chování ve třídě, při stolování, hygieně a komunikaci
- Respektování odlišností druhých, každý je osobnost

Tematický blok: „Adventní čas“

V tomto bloku jde zejména o seznamování a prožívání vánoční atmosféry, zvyků. Zvyky a tradice jsou využívány k rozvoji psychické a fyzické zdatnosti. Seznamují se i s postavou svatého Mikuláše a jeho pomocníků. Uvědomování vlastní identity, posilování sebevědomí. Děti se učí prosociálnímu chování a posilování mezilidských hodnot.

- Uvědomování si své hodnoty
- Umění zacházet s pozitivními či negativními připomínky
- Osvojování společenských pravidel a norem chování
- Dodržování pravidel hry
- Chování se pokorně k druhým

Tematický blok: „Navařila bába spoustu bíle kaše“

Prostřednictvím tohoto bloku se děti seznámí se svátkem mudrců. Pozorování zimní krajiny a osvojování pravidel správného chování v přírodě.

- Uvědomování, že vše má svůj řád
- Respektování potřeb druhých
- Umění stát za svým rozhodnutím, budování postojů
- Seznámení s tradicí Třech králů

Tematický blok: „Strašidla, vodníci a bubáci“

Seznamování se zvyky a tradicemi Masopustu. Posilování estetického vnímání a smysl pro krásu budou děti rozvíjet při zdobení třídy na karnevalový bál, kde i posílí kolektivní vztahy. Rozvíjení předčtenářských dovedností skrze prohlížení a seznamování knih.

- Osvojení spolupráce s kamarády
- Uvědomování, že svět má svůj řád, díky kterému je rozmanitý a zajímavý
- Vyjádření vlastních myšlenek
- Umění pomoci druhému, být nápomocný, když o to žádá

Tematický blok: „Probudí se malý brouček na stráni“

V tomto bloku se děti seznámí se znaky probouzející se jarní přírody, seznáme se s názvy jarních květin. Pozorování klíčení semen a učení se pečovat o mladé rostliny. Seznámení se s tradicemi Velikonoc, vyrábění velikonočních dekorací.

- Rozvíjení úcty k životu ve všech formách
- Vytváření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem a přírodou
- Respektování druhých názorů a oceňování je
- Dodržování pravidel ve společnosti i ve školce
- Vyjádření vlastního názoru

Tematický blok: „Nesu, nesu náruč kvítí“

Ve spojitosti svátku Den matek se upevňují citové vazby v rodině. Vysvětlování, co jsou to slavnosti a správné společenské chování. Při výrobě dárku pro maminku si děti rozvíjí fantazii a smysl pro tvar a krásu. Dětem se také seznámí se základními informacemi o práci dospělých a o úloze lidské činnosti ve prospěch života člověka a životního prostředí.

- Přijímání své osoby, své identity jako takové
- Seznámení s kulturními tradicemi
- Respektování druhé osoby, zejména učitelé a dospělé
- Umění rozeznat správné a nevhodné morální chování

Tematický blok: „Je nám dobře na světě“

Rozvíjení povědomí o Zemi, jako součásti vesmíru, a také seznámení o sounáležitosti se světem, životem, přírodou, společností. Hledání způsobů, jak přírodě neškodit, jak a čím ji chránit. Děti se seznamují s důležitostí vody pro život a s koloběhem vody v přírodě. Velkým přínosem bude pro děti učení pomáhat postiženým mladším kamarádům a pochopit rovnost všech lidí bez rozdílu barvy pleti. V létě se s dětmi oslaví jejich svátek Den dětí, kdy si děti užijí spoustu legrace se svými kamarády.

- Uvědomování si, že každý má svou roli, podle které se má chovat
- Uvědomování si následku za své chování
- Osvojení pravidel společenského chování
- Respektování druhých a oceňování jejich kladných vlastností
- Rozvíjení spolupráce v kolektivu

Širší náboženské hodnoty spatřuji v celém vzdělávacím programu, a to skrze seznamování s novými zvyky a tradicemi, respektování druhé osoby, umění vyjádřit vlastní názor, postoj. Prostřednictvím křesťanských svátků se děti seznamují s biblickými příběhy zejména v tématu „Probudí se malý brouček na stráni“, „Adventní čas“ a „Navařila bába spoustu bíle kaše“

4.8. Mateřská škola T. G. Masaryka

V současné době má mateřská škola kapacitu 35 dětí a je rozdělena do dvou tříd. Koncepce školy je založena na ekologickém přístupu k poznání a zdravém životním. Základní myšlenky koncepce jsou součástí filozofie školy – „*Pohyb je život, láska a smích jsou kořením života.*“ Pohyb jako součást cílů, záměrů předškolního vzdělávání, pohyb jako prostředek získání osobní samostatnosti. Láska k druhým a k přírodě také součást cílů a ekologická výchova jako prostředek.

Školní vzdělávací program se nazývá „Hrajeme si spolu celý rok“ je rozdělen do čtyř integrovaných celků, který nesou název podle ročních období.

1. „Barevný podzim“
2. „Bílá zima“
3. „Jarní sluníčko“
4. „Hřejivé léto“

Tematický blok: „Barevný podzim“

Tematický blok je soustředěn na adaptační období, kdy se děti poznávají a seznamují se s prostředím mateřské školky a okolím. Vytváření společných pravidel pro soužití ve školce, při stolování, hygieně. Seznamování s podzimní přírodou, vytváření pozitivního vztahu k přírodě.

- Seznamování a osvojování nových pravidel v MŠ
- Uvědomování své identity
- Respektování druhých a jejich odlišností
- Obhajování svých postojů
- Umění projevování vlastních citů

Tematický blok: „Bílá zima“

Cílem bloku je rozvíjení pocitu sounáležitosti s přírodou a seznámení se zimní přírodou. Upřesňování pojem „domov“ a učení projevování citů. Seznamování s předvánočními a vánočními tradicemi a zvyky. Přibližování informací o starých řemeslech a o současných profesích dospělých.

- Osvojování zdravých životních návyků
- Osvojování empatického chování k druhým
- Poznání, že každý má svou roli ve společnosti
- Umění spolupráce ve skupině dětí

Tematický blok: „Jarní sluníčko“

Prostřednictvím tohoto bloku se děti seznamují s jarním obdobím. Pozorování a zkoumání zvířat rostlin, které patří jarnímu období. Seznamování s velikonočními svátky a tradicemi. Pronikání do života domácích a volně žijících zvířat a jejich mláďat. Svátek matek je prostředek k budování citlivého vztahu k životu a upevňování vztahů dětí ke svým rodičům a prarodičům, uvědomování si úcty k jejich věku, umět být nápomocný.

- Uvědomování, slabé a silné stránky a dokázat s nimi pracovat
- Umění dohodnout se s ostatními
- Osvojování pravidel společnosti a řízení se podle nich
- Projevování se citlivě k přírodě
- Respektování názorů druhých
- Chování se pokorně a s úctou k druhým

Tematický blok: „Hřejivé léto“

Tento blok se soustřeďuje na poznání o tom, že nejsou všichni lidé stejní, ale že jsou si lidi rovní, mají stejnou hodnotu. Jde tedy o rozvíjení sounáležitosti s těmi, které jsou odlišní – všímání si kamarádů, kteří jsou trochu odlišní, mají určitý handicap, jiné barvy pleti, mají jinou řeč atd. Seznámení s ekosystémem, přiblížení prostředí, ze kterého pocházíme – vesnice, město.

- Vytváření povědomí o mezilidských a morálních hodnotách
- Rozvíjení soucítění, osvojování sounáležitosti s okolím
- Osvojení základních pravidel ve společnosti, ve školce

- Dodržování pravidel hry
- Citlivé chování k druhým, empatické chování
- Vyjádření vlastního názoru, postoje

Širší náboženské obsahy spatřuji ve všech blocích např.: upevňování vztahu k rodičům, rozvíjení sounáležitosti s přírodou a okolím, umět být nápomocný mladším kamarádům. V tematických blocích „Bílá zima“ a „Jarní sluníčko“ prostřednictvím křesťanského příběhu „o narození Ježíše“ a „zmrtvýchvstání Krista“. Téma „Hřejivé léto“ se věnuje seznamování s odlišnými kulturami, přijímání jiné barvy pleti, všichni máme stejnou hodnotu. Pomoci těm, co jsou slabší anebo mají handicap.

4.9. Mateřská školka Zachariášova

Mateřská škola je zaměřená pro zrakově postižené děti. Škola má kapacitu 5 tříd a kapacita jedné třídy je dvanáct dětí. Maximální počet je 60 dětí na školu. Přesně stanovenou filozofii školy jsem ve vzdělávacím programu nenalezla. Pedagogové zajišťují standardní péči o děti jako v běžné škole, ale zároveň, a především naplní práce je reedukace a kompenzace postižení a uspokojování individuálních a specifických potřeb. Škola se zaměřuje na individuální, skupinovou a hromadnou formu vzdělávání. Klade se velký důraz na samostatnost dětí a na vyjádření jejich emocí a také na rozvíjení prosociálního chování. Škole záleží, aby se děti dokázaly samy rozhodnout a nebály se požádat o pomoc. Aby z dětí vyrostli sebejistí lidé, kteří si dokážou poradit.

Škola využívá prvků alternativní pedagogiky jako je Montessori pedagogika – u dítěte dbá na samostatnost a svobodné rozhodování při výběru činnosti. Waldorfská pedagogika se snaží o všestranný rozvoj dítěte, vyhýbá se konkrétnímu zaměření.

Škola má i svou školní logopedku, která jednou týdně zajišťuje péči u těžších forem dětí. Logopedickou prevenci zajišťují učitelky při běžném vzdělávání. V mateřské škole probíhá každodenní ortoptická a pleoptická péče prováděná očními sestrami. Magnetoterapie, Vojtova metoda a Bobathova metoda je zajištěna fyzioterapeutkou pro děti, které mají doporučení od specialisty.

Školní vzdělávací program se nazývá „Kdo má obroučky, má to dobroučkový“ a je rozdělen do čtyř integrovaných bloků. V třídním vzdělávacím programu si jednotlivé integrované oblasti rozpracovávají učitelky podle své potřeby, vzhledem k individuálním potřebám dětí.

Tematický blok: „Bum, bum, ratatata, podzim klepe na vrata“

V tomto bloku se učitelky snaží vytvořit bezpečné a láskyplné prostředí, ve kterém se dítě učí respektu, vcítění se, asertivnímu chování a schopnosti vyjádřit jasně svůj názor. Děti se seznamují s denním režimem školy, s rituály a pravidly třídy, které si vytváří společně s učitelkou. Obsahem je také zabývání se změnami v přírodě, rozšiřujeme si znalosti o tom, co vše nám příroda v podzimním období dává a poskytuje, pozorování, jak doslova kouzlí, jak se příroda a zvířata připravují na zimu. Děti se seznamují s pojmy dušičky a Halloween, kdys se vzpomíná na zemřelé. Seznamování se s legendou o svatém Martinovi, díky níž se děti učí prosociálnímu chování. Učí se souvislému vyjadřování o daném tématu, obhajují vlastní názory a zároveň respektují

názor druhých. K těmto tématům se váže i tradiční akce školy, tzv. svatomartinský průvod, kdy rodiče s dětmi chodí po svíčkami vyznačené stezce k nedalekému hřbitovu. Celý průvod je zakončen na zahradě školy, kde probíhá společné zpívání a následuje volná zábava zpříjemněna drobným občerstvením. Každoroční akce posiluje sounáležitost a vzájemné vztahy mezi školou a rodiči.

- Posilování prosociálního chování v rodině, v mateřské škole
- Chování se citlivě a ohleduplně k mladšímu a slabšímu
- Respektování potřeb druhých, dělení se o hračky
- Vnímání, co si druhý přeje
- Vyjádření vlastního názoru a emocí

Tematický blok: „Zima, zima, zimička, hází bílá peříčka,,

Náplní tohoto bloku je představení a seznámení lidových tradic. Jedná se o čas Adventu, mikulášské nadílky a vánočního rozjímání. Děti se seznamují s legendou o svatém Mikuláši a s jeho pomocníky čertem a andělem. Mikulášská nadílka probíhá formou hraného divadla, které čerty vyobrazuje jako legrační nešiky apod. Děti nejsou vystavené zbytečnému strachu z čertů. Advent je čas vánočních příběhů, pohádek, koled, objevování lidových zvyků. Ve třídách si děti s učitelkami připravují kouzelnou vánoční atmosféru, zkoušení jednotlivých tradic spojené s Vánoce. Zdobení stromečku, pečení cukroví, zpívání koled, psaní dopisu Ježíškovi. Po Adventu se děti seznamují s pověstí o Třech kráľích. Vyrábíme kráľovské koruny a zpíváme další koledy s tím spojené. Každý rok zpívají děti s Projektem SBOR v kostele, a tím se s Adventem rozloučí. Do kostela chodí děti podpořit rodiče, prarodiče i veřejnost. Při procházkách děti pozorují změny v přírodě. Povídání si o Masopustu, seznamování s jeho tradicemi. Závěrem období masopustu je každoroční karneval, kam jsou pozváni i rodiče.

- Rozvíjení estetické i mravního vnímání
- Uvědomování si příjemných i nepříjemných prožitků
- Pochopení, že každý má ve společnosti svou roli
- Přijímání společných hodnot ve společnosti
- Osvojování pravidel ve třídě
- Vyjádření svého názoru
- Poznávání vlastních pocitů, sebe sama
- Ohleduplný jak k lidem, tak přírodě a zvířatům
- Poznávání jiných kultur
- Posilování prosociálního chování vzhledem k druhým

Tematický blok: „Jaro nese košíček, plný krásných barviček“

Tento blok je zaměřen na prožitky všech dětí, kdy navozujeme hravé situace tak, aby děti využívaly všechny smysly pro vnímání přírody kolem nás. Měsíc březen je prvním jarním měsícem. Všimáme si změn v přírodě. Děti poznávají léčivé byliny, dozvídají o základních podmínkách pro život rostlin. Včely přelétají z květu na květ a přenášejí pyl. Rodí se nová mláďata. Děti se dozvídají, co dělají lesní a volně žijící zvířata, pozorují život brouků v trávě. Slavení Velikonoc – svátky jara. „*Tento svátek jara*

*prožíváme s dětmi aktivně – barvíme vajíčka, seznamujeme děti s různými tradicemi a zvyky Velikonoc, které jsou dnes méně známé a nezvyklé.*⁵² Učení se velikonoční koledy a říkadel, zpívání jarní písně. V březnu oslavování knihy, které jsou nekonečným zdrojem poznání. V květnu mají maminky svátek. V tomto období se hledá společně s dětmi nejvhodnější způsob, jak vyjádřit své city k mamince a nedílnou součástí je také téma Rodina. Učíme se básničky, písničky a vyrobíme s dětmi dárek pro maminky. Emoční projevy jsou podstatnou součástí každé osobnosti člověka. Posilujeme přirozené city k celé rodině.

- Seznamování se s pravidly ve vztahu k druhému
- Respektování potřeb jiného dítěte
- Vyjádření vlastního postoje
- Rozvíjení pozitivních citů k sobě samému
- Uvědomování si svých možností

Tematický blok: „Za létem se vydáme, celičkový svět poznáme“

Seznamování s pojmem Mezinárodní den dětí, který připomíná rozmanitost národů a ras a jejich zvyklostí. Červen je měsícem zahradní slavnosti, která je spojená s pasováním předškoláků. V závěru školního roku se děti mohou těšit na spaní ve školce, které probíhá v duchu zábavy, radostí, hudebního představení, noční stezky odvahy a výrobě talismanu na památku.

- Uplatňování svých potřeb
- Rozvíjení spolupráce s ostatními v kolektivu
- Uvědomování si vlastní identity

Užší náboženské obsahy se nejvíce vyskytují v “ Zima, zima, zimička, hází bílá peříčka,, a „Jaro nese košíček, plný krásných barviček“, kde se seznamují s biblickými příběhy Ježíše. Širší náboženské obsahy jsou součástí všech témat. V tématu “Zima, zima, zimička, hází bílá peříčka,, se nachází symbolická tradice – uzavírání adventu, která probíhá každoročně prostřednictvím zpívání v kostele. Jde o tradiční setkávání rodin, učitelů a dětí, kde si symbolicky popřejí vánoční svátky a stvrzují tím svou pospolitost.

4.10. Mateřská škola Jizerská

Mateřská škola má k dispozici 8 tříd a maximální kapacita je 224 dětí. Třídy jsou smíšené a jsou zaměřené na environmentální, výtvarnou a hudební oblast. Ve vzdělávacím programu jsem našla dvě kréda od Jana Ámose Komenského, podle kterého se snaží řídit. „*Řekni mi a zapomenou, ukaž mi a budu si pamatovat, nech mne udělat a zapamatuji si na celý život.*“ a „*Není důležité to, co dítě umí, ale jak se cítí a co*

---

⁵² *Školní vzdělávací program*, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Zachariášová, 2019. 98. s. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://www.ocnims.cz/wp-content/uploads/2021/01/Kdo_m%C3%A1_obrou%C4%8Dky_m%C3%A1_to_dobrou%C4%8Dk%C3%BD-%C5%A0VP_p%C5%99e%C4%8Dten%C3%BD-1.pdf

prožívá.“⁵³ Škola se snaží vytvořit všestranný rozvoj a položit základy celoživotního učení. Cílem je, aby se děti dokázaly svobodně a samostatně rozhodovat, podle svého úsudku s ohledem na mravní hodnoty. *“Základem spokojenosti v životě je sebepoznání – jediným zdrojem štěstí je vlastní hlava. Poznáváme sami sebe, učíme se znát své tělo a jeho potřeby, učíme se vyjádřit své pocity a sdělit své myšlenky. Máme sami sebe rádi, věříme si. Potom můžeme vytvářet pozitivní vztahy k okolí a budeme chtít poznávat stále širší svět. Učíme se spolupracovat s lidmi, které budeme na své životní cestě potkávat.“*⁵⁴

Školní vzdělávací program se nazývá " Kolpíkův duhový rok“ a je rozdělen do šesti integrovaných bloků, které jsou jednotlivě rozpracované v TVP podle třídních učitelek. Každý tematický blok má i svou školní básničku, která je ústřední po celý daný blok. Názvy integrovaných bloků se nazývají podle jednotlivých měsíců.

1. „Oranžové září“
2. „Červený říjen a listopad“
3. „Fialový prosinec a leden“
4. „Modrý únor a březen“
5. „Zelený duben a květen“
6. „Žlutý červen“

Tematický blok: „Oranžové září“

*„Zdravíme tě, Kolpíku! Jak se žije v rybníku? Mlád'ata už velká jsou? To je křídla ponesou!“*⁵⁵

V tomto bloku jde zejména o proces seznamování a adaptování na nové prostředí, spolužáky a učitelky. Vytváření společných pravidel ve třídě pro klidné soužití. Seznamování se s jednotlivými kamarády a poznávání nových dovedností.

- posilování prosociálního chování ve vztahu k druhému
- zjišťování, že každý má ve společnosti danou roli
- vyjadřování vlastního názoru
- osvojování pravidel ve třídě

Tematický blok:“ Červený říjen a listopad“

*„Chladné větry v poli sílí, odlétá už Kolpík bílý. Jablíčko ti za to dám, když se s jarem vrátíš k nám. Že máš radši rybičku? Nalovím je pro tebe, z Vrbenského rybníčku“*⁵⁶

---

⁵³ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Jizerská, 2019. 1. s. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z:

<http://www.msjizerska.cz/wp-content/uploads/2020/09/%C5%A0VP-2020-2023.pdf>

⁵⁴ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Jizerská, 2019. 5. s. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z:

<http://www.msjizerska.cz/wp-content/uploads/2020/09/%C5%A0VP-2020-2023.pdf>

⁵⁵ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Jizerská, 2019. 28. s. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z

<http://www.msjizerska.cz/wp-content/uploads/2020/09/%C5%A0VP-2020-2023.pdf>

Tento blok se zaměřuje na pozorování a vytváření kladné vztahu s přírodou. Děti se seznamují s pravidly chování v přírodě a také vysvětlování, proč je důležitá v životě lidí. Seznamování s charakteristikami rysy podzimu.

- osvojování pozitivních citů k přírodě
- chování se s úctou k ostatním a přírodě
- rozvíjení schopností pomáhat a chránit mladší a slabší děti
- respektování dospělé osoby

Tematický blok: “Fialový prosinec a leden“

„Všechno ztichlo, země spinká, všude bílo, jak tvá pírká. Budem čekat, Kolpíku, až nám budeš vyprávět, jak jsi viděl Afriku.“⁵⁷

Prostřednictvím tohoto bloku se děti seznamují s vánočními zvyky a tradicemi. Poznávají se navzájem netradičních situací, svěřují se svými problémy a emocemi. Příprava vánočních dekorací do třídy.

- uvědomování si svého jednání a přijímání jejich následků
- respektování práv druhých, uvědomování, že každý má stejnou hodnotu
- rozvíjení pozitivních pocitů k sobě samému, získávání sebevědomí
- seznamování s pravidly ve společnosti

Tematický blok: „Modrý únor a březen“

„Kolpík by se velmi smál, kdyby viděl karneval. Jaké masky budeme mít? Nechejte se překvapit. Budeme tančit, zpívat, hrát, zimu z koutů vymetat. Slunce hladí zmrzlou zem, sněženky už lezou ven.“⁵⁸

Prostřednictvím tohoto bloku se děti seznámí s tradicí související s masopustem, příprava třídního karnevalu, vyrábění masek. Uvědomování si vážnosti života ve všech jeho formách. Poznávání velikonočních zvyků a tradic a osvojování si jej. Rozvíjení potřeby vážit si přírodu kolem nás a správně o něj pečovat. Objevování jarních rostlin a pozorování přírody.

- spolupracování s ostatními, respektování jejich potřeb
- uvědomování, že svým chováním lidé ovlivňují životní prostředí
- vyjádření svého postoje, názoru
- seznamování s velikonočními zvyky a tradicemi

---

⁵⁶ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Jizerská, 2019. 30. s. [cit. 2021-03-18].

⁵⁷ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Jizerská, 2019. 33. s. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <http://www.msjizerska.cz/wp-content/uploads/2020/09/%C5%A0VP-2020-2023.pdf>

⁵⁸ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Jizerská, 2019. 35. s. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <http://www.msjizerska.cz/wp-content/uploads/2020/09/%C5%A0VP-2020-2023.pdf>

- rozlišování dobrého a špatného chování

Tematický blok: „Zelený duben a květen“

„S prvním teplým paprskem, vrátí se zas Kolpík sem. Kropenatá vajíčka snese bílá samička. Hřej se v slunci, malý ptáčku, až přiletí máma s tátou, dají ti rybku do zobáčku“⁵⁹

Tento blok se zaměřuje na rozvíjení hudební, výtvarné a pohybové činnosti. Soustředění na pozorování rostlin a zvířat kolem nás, osvojování kladných postojů k přírodě. Upevňování kulturně společenských postojů. Příprava na svátek maminek, a při této události roste posílení kladných vztahů ke svým blízkým.

- uvědomování si nepříjemných pocitů
- chování na základě svých pohnutek, ale zároveň umět brát ohled na druhé
- vyjádření vlastního postoje
- rozvíjení sounáležitosti se svými nejbližšími

Tematický blok: „Žlutý červen“

„Nechceš kapku žluté, ptáčku? Slušet bude na zobáčku. Vždyť ty už tam žlutou máš! Na prázdniny našim dětem z nebe křídly zamáváš.“⁶⁰

Tento blok se soustředí na svátek Den dětí a jeho slavení s kamarády, vzpomínání na hezké společné zážitky. Loučení se školou a těšení se na prázdniny s rodinou. Seznamování se s historií naší země.

- rozvíjení základních, estetických a morálních hodnot
- upevňování pravidel ve společnosti
- uvědomování, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a zajímavý

Užší náboženské obsahy se zde nevyskytují. Širší náboženské obsahy shledávám ve všech tematických blocích, nejvíce v „Fialový prosinec a leden“ v tomto období se jedná o nejnámější křesťanské svátky.

---

⁵⁹ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Jizerská, 2019. 38. s. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <http://www.msjizerska.cz/wp-content/uploads/2020/09/%C5%A0VP-2020-2023.pdf>

⁶⁰ Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Jizerská, 2019. 41. s. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <http://www.msjizerska.cz/wp-content/uploads/2020/09/%C5%A0VP-2020-2023.pdf>

5. Závěr

V teoretické části jsme se seznámili s náboženskými obsahy a jejím rozdělením na užší a širší obsahy. Následuje konkrétní představení, co do jednotlivých rozdělení patří a poté seznámení s rámcovým vzdělávacím programem a školním vzdělávacím programem. Vzdělávací oblasti jsou přehledněji charakterizovány, abychom získali představu, co se v dané oblasti nalézá.

V praktické části jsem charakterizovala deset mateřských škol z Českých Budějovic a vyhledávala náboženské obsahy v jejich školním vzdělávacím programu. Pod každou charakteristiku jsem vypsala, zda se náboženské obsahy vyskytují a v jakých tematických celcích.

Cílem této práce bylo prozkoumání a zhodnocení rolí a místa náboženských obsahů v jednotlivých školních vzdělávacích programech. Předpokladem této práce bylo, že všechny zkoumané mateřské školy budou mít náboženské přesahy v období Vánoc a Velikonoc, kde se slaví nejznámější křesťanské svátky.

Ve všech zkoumaných mateřských škol jsem našla náboženské obsahy v širším rozdělení. Tyto obsahy jsou součástí celého vzdělávacího programu tak prostředí školy. Jedná se o předávání tradic, hodnot, postojů ale také slavení křesťanských svátků, seznamování se s biblickými příběhy, učení se správného chování v přírodě, vážit si života ve všech formách, formování prosociálních vztahu ve společnosti, správného chování v přírodě, seznamování se s našimi dějinami, svatými patrony naší země. Chování se s úctou a respektem druhým, umět být nápomocný slabším. Předpoklad se potvrdil tím, že množství náboženských obsahů bylo větší než v ostatních tematických blocích. Užší rozdělení náboženských obsahů jsem našla pouze v církevní mateřské škole Lipenská. Škola se řídí podle programu Katecheze dobrého pastýře. V celém vzdělávacím programu se prolínají křesťanská témata spojené s Ježíšem, náboženská výchova je součástí programu.

Práce se mi zpracovávala dobře, jen jsem měla problém se zorientováním v jednotlivých školních vzdělávacích programech. Každá škola měla jiné členění vzdělávacího programu, vzdělávací oblasti měla většina škol rozpracovaných v třídním vzdělávacím programu.

Domnívám se, že pro konkrétnější rozpracování jednotlivých náboženských obsahů by bylo vhodnější zvolit třídní vzdělávací program, kde jsou jednotlivá témata přehledněji vypracována a podrobnější seznámení s jednotlivými třídami a jejich specifiky.

Použité zdroje

Seznam použité literatury:

DREXLEROVÁ Alžběta, Já a Ty, 1. vydání. Praha: Společnost křesťanů a Židů, 2007. ISBN 978-80-254-0785-1

JUNKOVÁ, J. Křesťanská výchova dětí v předškolním věku. Praha, 2009. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Katolická teologická fakulta. Katedra teologické etiky a spirituální teologie. Vedoucí práce PhDr. ThLic. Marek Matějek

KUČEROVÁ, J. Výchova k tradicím prostřednictvím folkloru na 1. stupni základní školy. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Pedagogická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce PhDr. Hana Filová, Ph.D.

LANGMAJER, J. KREJČÍŘOVÁ, D., Vývojová psychologie, 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0

MAREŠ J., PRŮCHA J., WALTEROVÁ E., Pedagogický slovník, 7. vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9

OPRAVILOVÁ Eva, Předškolní pedagogika, 1. vydání. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5107-8

PRŮCHA Jan, Alternativní školy a inovace ve vzdělání, 3. aktualizované vydání. Praha: Portál, 2012. 50 s. ISBN 978-80-7178-999-4

SOBOTKOVÁ Irena-Psychologie rodiny, 2. vydání. Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8

SURMA Barbara, BIEL Krzysztof, Já jsem Dobrý pastýř, 1. vydání. Praha: Triton, 2016. ISBN 978-80-7553-044-8

Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění platném k 10. 11. 2004

Seznam internetových zdrojů:

Cíle iniciativy, [online]. Iniciativa škola. člověk. hodnoty, 2010. [cit. 2021-03-12].

Dostupné z: <http://skola.archa.info/clanky/iniciativa>

Cíle předškolního vzdělávání, [online]. 3. vydání, 9. s. Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od l. 1. 2018. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Desatero-bozich-prikazani, [online]. Pastorace [cit. 2021-03-12]. Dostupné z:

<https://www.pastorace.cz/tematicke-texty/desatero-bozich-prikazani>

Dítě a jeho psychika, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od l. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Dítě a jeho tělo, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od l. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Dítě a ten druhý, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od l. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Dítě a společnost, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od l. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Dítě a svět, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od l. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z:

<https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Dokument o směřování katecheze a náboženského vzdělávání v České republice

[online]. Praha. Česká biskupská konference, 2015. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z:

https://cbk.blob.core.windows.net/cms/ContentItems/297_00297/38-dokument-20o-20smerovani-20katecheze.pdf

Morálka, [online]. Sociologický ústav AV ČR, 21. 9. 2020 upravováno. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z:

<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Mor%C3%A1lka>

Nehmotné kulturní dědictví, [online]. Paříž. Generální ředitel UNESCO, 3. 11. 2003. [cit. 2021-03-07] Dostupné z <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/06/umluva-o-zachovani-nematerialniho-kulturniho-dedictvi.pdf>

Obecně vzdělávací cíle předškolního vzdělávání, [online]. Praha. Mateřská škola Nad Štolou, [cit. 2021-03-17]. Dostupné z <http://www.msnadstolou.cz/nad-stolou/kurikulum>

O nás, [online]. České Budějovice. Církevní mateřská škola Lipenská, 2020. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.cms-lipenska.cz/>

Struktura rámcového předškolního vzdělávání, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Struktura vzdělávacího obsahu, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Školní vzdělávací program, [online]. Olomouc. Církevní Mateřská škola Ovečka, 2019. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z <http://cms-ovecka.cz/o-nas/dokumenty-skolky.html>

Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Jizerská, 2019. [cit. 2021-03-18]. Dostupné z: <http://www.msjizerska.cz/wp-content/uploads/2020/09/%C5%A0VP-2020-2023.pdf>

Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Kubatova, 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <http://www.zskucb.cz/dokumenty-skoly-uvod/detail/clanek/>

Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Neplachova, 2016. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <http://www.msneplachova.cz/wp-content/uploads/2017/01/%C5%A0VP-M%C5%A0-Neplachova-2016.pdf>

Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Nerudova, 2019. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <http://www.msnerudova.cz/wp-content/uploads/skolni-vzdelavaci-program-k-1.9.2019.pdf>

Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Papírenská, 2020. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <http://www.msPapirenska.cz/wp-content/uploads/%C5%A0VP-2020-002.pdf>

Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola K. Štěcha, 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://www.mskstechy.cz/images/sampledata/dokumenty/skolni_vzdelavaci_program_2018_2023.pdf

Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola T. G. Masaryka, 2020. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.zstgmasarykacb.cz/stranka-dokumenty-a-tiskopisy-38>

Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Zachariášová, 2019. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: https://www.ocnims.cz/wp-content/uploads/2021/01/Kdo_m%C3%A1_obrou%C4%8Dky_m%C3%A1_dobrou%C4%8Dk%C3%BD-%C5%A0VP_p%C5%99e%C4%8Dten%C3%BD-1.pdf

Školní vzdělávací program, [online]. České Budějovice. Mateřská škola Zeyerova, 2017. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.mszezerova.cz/o-skolce/dokumenty/>

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Rámcový vzdělávací program předškolní vzdělávání, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, aktualizováno v lednu 2018. [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Vzdělávací oblasti, [online]. 3. vydání, Praha. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, účinný od 1. 1. 2018. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Vzdělání, [online]. České Budějovice. Církevní mateřská škola Lipenská, 2020. [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.cms-lipenska.cz/vzdelavani.html>

Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví, [online]. Paříž. Generální ředitel UNESCO, 3. 11. 2003. [cit. 2021-03-01] Dostupné z <https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/06/umluva-o-zachovani-nematerialniho-kulturniho-dedictvi.pdf>

Abstrakt

Bakalářská práce se v teoretické části zabývá představením jednotlivých vzdělávacích obsahů a vysvětlení pojmu náboženských obsahů v předškolním vzdělávání.

V praktické části autor analyzuje jednotlivé školní vzdělávací programy mateřských škol.

Klíčová slova

Předškolní vzdělávací obsahy, náboženské obsahy, předškolní vzdělávání

Abstract

This bachelor's thesis is focused on introduction of individual educational contents and explanation of the concepts of religious content in preschool education. The author analyzes individual preschool education programs in practical part.

Key words

Preschool educational content, religious content, preschool education